

NÉPÜNK

Director și Șefredactor: **Wasserstrom Sándor****REVISTA EVREIASCĂ**Redactor responsabil: **Leitner Zoltán**

A sófár népe

Gondolatok a sófár hangjainál

(F.) Ismét lepergett egy év az örökkévalóság orsóján és újra gyülekezünk Isten házában és hallgatjuk a sófár hangjait. Az idő iramában egy év: egy perc. És mégis! Menynyi sebet hagyott ez az egy röpke év a zsidó történelemben. Az antiszemitizmus hatalmas térhódítása — a gyűlölet hódítása. Zsidó életek és egzisztenciák százazreinek elpusztítása jelzi az elmúlt esztendő fergeteges utját. Hitük: Háárec úser ato sajhév oleho, lcho et-nenu ülzaracho, vagyis, hogy a föld, amelyben apáink csontjai porladoznak és melyet háboruban vérünkkel, békében szorgalmunk verejtékével öntözünk, nyugodalmat nyújtani fog nekünk és gyermekeinknek nyújtani. S mit látunk? Csak három földrajzi meghatározást említünk: Palesztina, Németország—Ausztria, Olaszország és kibontakozik előttünk népünk tragédiájának borzalmas nagysága.

Sebzetten, meg nem tántorodott lélekkel gyülekezünk az Ur házában és áhitattal, az Örökkévalóságba vetett rendíthetetlen reménységgel és bizalommal hallgatjuk a sófár meghatározó, megrendítő hangjait. A mai szomorú viszonyok között különösen sokat mond nekünk ez az egyszerű, mesterkéletlen hangszóró. Meg kell értenünk a sófár hangjait: bennük reszket, bennük vibrál egész történelmünk, örömmünk, fájdalomunk, küzdelmünk és végső győzelmünk.

A sófár: gyönyörű szimbóluma Jiszroél-nak. Nem-e mi vagyunk a sófár, melyen keresztül az égi igazságosság meghirdette az erkölcs fundamentumát az egész emberiség számára? Nem-e mi vagyunk — Tóránk által — az Ur szöcsöve, hogy a hit, a vallás, az emelkedettebb élet magvait hintsük el az emberiség lelkében? „Ti pedig papi nemzedék és szent nép legyetek nekem” — mondta az Isten, amikor a kinyilatkoztatás megtörtént. Mint pap a nép között, úgy legyetek ti az erkölcsnek, a jósnak, a könyörületnek és a szeretetnek élő példamutatói. Mi vagyunk a sófár és a sófár négyféle hangja pontosan jelképezi történelmünket. A négyféle hang: Tekio, svorim, truo, tkio-gdaulo.

A tekio: az öröm hangja. Uvajim szimchaschem, úvmaádechem úszkátém. Örömapajaitokon és ünnepeiteken „tekio” fujjatok. Ez az örömh hang nagyon rövid, mert utána következik a „svorim”, melyek bölcseséink szerint: jólülé, jólél, gnüché, gnach, a panasznak, a siránkozásnak, a feljajdulásnak hangjai. A „teruo” a harc hangja. És mikor harcba indultok az ellenség ellen, akkor „voháreajszam bhácajorajsz”, akkor „teruát” fujjatok a trombitákkal. Végül a „tekio-gdaulo”, az igazságunk el nem maradható végső igazolásához vezet.

Ezek tehát a sófár hangjai: öröm, fájdalom, küzdelem és győzelem. Ezek a zsidó történelem skálái, lépcsőfokai, állomásai.

A zsidó nép történetének kezdetén: boldog volt. Létezett saját állami függetlensége, királya, bírái, prófétái és szentélye.

Királyi szavak: „Egy egészséges nemzeteknek a holnapra való előkészítése, ez a legmagasabb és legszentebb parancs, amit egy nemzet vezetőinek teljesíteniük kell.

Uj szeretettől és ugyanakkor új fegyelemtől áthatott nevelésre van szükség, ime ez az alap, amelyen a román állam új épületét kell felépíteni.”

Az állampolgársági lajtsromból töröltek - idegenekként kezelik

București. Az állampolgársági ügyvel kapcsolatos új rendelet törvény nagy meglepetést keltett az ország zsidósága körében. Mindazokat, akiknek végső fokon nem adták meg az állampolgársági jogot és töröltek az állampolgársági lajtsromból: ezek egy részének három hónapos, másik részének egyéves tartózkodási engedélyt kell kérelmezni a hatóságoknál. A törvényrendelet folytán zsidó tízezrek veszítik el kenyérüket, mert sem ipart, sem kereskedést nem űzhet az, akinek nincsen állampolgársága rendben.

„Oltalmazott idegen”-né válik minden zsidó, akinek nincsen rendben állampolgársága, mint ahogy a háboru előtti időkben volt az ó-királyságban. Az összes törölteknek egyéves tartózkodási engedélyt adnak! Egy hónapon belül kérvényezni kell ezt azoknak, akiknek jogerősen törölték állampolgársági jogosultságát. A romániai zsidóság tízezrei ezzel a rendelkezéssel keserves napok előtt állanak, akik közül számosan vannak, akik formai okokból veszítik el egzisztenciájukat és állampolgári jogukat.

Ez volt a tiszta, zavartalan öröm hangja: a „tekio.” Ez az örömelet azonban rövid volt és nemsokára felsikoltott gyászunk, fájdalomunk hangja.

Hihetetlen mi minden történt a zsidó néppel. Nem elégedtek meg azzal, hogy legyőzve, mint más állam hűbérese és adófizetője, szülőföldjén tengesse életét, hanem a világ minden tája felé fogságba, rabszolgavásárokra hurcolták. Bármelyik népe a világnak elpusztult volna ennyi szerencsétlenség sulya alatt. Ahogy Babylon, Ninivé és Karthago népének nyomaveszett. A zsidó néppel azonban az Örökkévalónak tervei vannak. Világtörténelmi hivatását sohasem fogja tudni befejezni, hanem mindig a „sófár” a költőgető, figyelmeztető, tanító instrumentum lesz az Isten kezében. A zsidó nép nem merülhet el a szenvedések tengerében, hanem szétszóródotan is, központi irányítás nélkül a legnagyobb megaláztatások között is elkezdte heroikus küzdelmét az isteni tanokért. Tulélte mindenkor üldözőit és mindig megjelent ellenségei sirhantján. Ez a világtörténelemben példátlanul álló kétezeréves küzdelemnek a „teruát”-nak hangja. És ez a küzdelem még most is tart, ennek az ádáz harcnak mi is szenvedő hősei vagyunk és tartani fog mindaddig, amíg Zecharja próféta szavai szerint: míg Isten megfujja a világtörténelem nagy sófárját és hallani fogjuk a „tekio-gdaulo”-t, a megvál-

tásnak, a vigasznak és kitörő örömnél örök-kétartó, el nem muló hangjait. A megtépzott, üldözött és megalázott Izrael saját országában a hamisítatlan Tóra szellemében fogja élni a történelemnek legszebb korszakát.

Ásré háám, jaidé szörüo, a boldog zsidó nép megérti a „teruoh” hangjait, ha megérti és megsziroleli, hogy az antiszemitizmus nem történelmi probléma, hanem szent hivatásunk próbaköve!

Az új esztendő küszöbén a sófár hangjainál szálljunk magunkba, gondoljunk arra, hogy zsidónak lenni nem csupán egy fajhoz, vagy nemzethez való tartozás, hanem zsidónak lenni, sorsot, emelkedett világnézetet, meggyőződést, életvonalat jelent és mindenekelőtt azt, hogy Tóránkban lefektetett kötelességeink szerint éljünk. Legyünk méltó viselői ennek a sorsnak, meggyőződésnek és életvonalnak és akkor, — bár látjuk, hogy a gyűlölethullám előntéssel fenyegeti az egész világot — a zsidóság mégis fenn fog maradni. Nem gyilokkal kezében, hanem Tórájával, nem gyűlölettel szívében, hanem magasztos élethivatásának; nem az ököl jogán, hanem a szellem erejével és nem harci trombitát, hanem sófárt fujva, jelképes beszédével imígyen szólott: több igazságot, több szeretetet, több morált, több világosságot. Találd meg a kivezető utat a kulturdzsungelből ember — és légy ismét emberről

Háboru vagy béke?

Lázban ég a világ

A „Népünk” a világ eseményeit is mindenkor a zsidóság prizmáján keresztül nézi és kommentálja. De ma kivételt kell tegyünk. Olyan időket élünk, amikor már nem lehet körülhatárolni azt, hogy mi a zsidókérdés és mi nem! Az európai zsidóság amúgy is a primhegedűt játssza a világpolitikában, de nem azért, mert akarja, s nem azért, mert reflektálna rá, hanem mert úgy bánnak velünk, hogy a szuffitták mögül csak előráncigálnak bennünket, mint a cirkuszi bohócot, aki belül sir, de mert a tömeg nevetni akar, mert a tömegnek kell a „szórakozás”, ezzel akarják elterelni a figyelmet a nagy eseményekről, amelyek közben lejátszódnak.

Az utóbbi hetekben olyan fordulatot vett a világpolitika, hogy egyidőre visszavonulhattunk a szereplés teréről, amelyet amúgy is reánk erőszakoltak. Most már nem vagyunk a „síró bohóc”, mert a mélyen fekvő és eget ostromló akarások, amelyek az egész Európa térképét akarják megváltoztatni: új irányt mutatnak és borzalmas lehetőségeket takarnak. Most már Hitler nemcsak folyton azt harsogja, „űsd a zsidót”, mert új, veszélyesebb játékot talált. A világ lángbaborításával foglalkozik.

Döbentem és lélekzetviesszafojtva figyeljük azt a glázió tornát, amelyet a francia—angol—amerikai demokráciák a szovjettal együtt folytatnak, — egyelőre a zöldasztalnál, — a két fascista nagyhatalommal, a némettel és olasszal. Nem gyengeség az, ami Chamberlaint kétszer is Hitlerhez vitte. Inkább annak a gazdag és jóllakott kalmárnak mintaképe, aki „kikalkulálta”, hogy egy háborúval sok mindent reszkirozzhat, de semmit sem nyerhet. A brit hatalom tudja jól, hogy gyarmatait és a brit korona gyémántjai közül egynéhányat „megfurni” igyekszik különböző erők. Indiában a ghandizmus, vagyis 300 millió hindu nacionalizmusa, amelyet a szovjet is fűt. Palesztinában az arab nacionalizmus, amelyet az olasz és német támogat, az egyiptomi függetlenségi mozgalom, Ausztráliának, Kanadának és a többi „gyémánt”-nak laza kapcsolata az anyaországgal; mind gondolkozásra készítetik John Bullt, aki kalmár létére nem hajlandó belémenni olyan „üzletbe”, amire csak ráfizethet. Neki béke kell, hiszen nem akar hódítani, neki béke kell, mert nem akarja a most készített fegyvereket elhasználni. Hajóépítési propaganda is most alig, hogy félig készen, már pedig Japánt is sakkban kell tartani a sok gyarmat mellett és a nagy csatahajók egyrésze a dokkokban most épül. Ezért megy Chamberlain megalázkodni Hitlerhez. Tul nagy volna a „rizikó” azokért a szudéta-németekért, akiket most Csehszlovákiától akar elrabolni a német hatalom. Hitlernek nincs mit reszkirozni. Aránya, devizája nincsen, a belső elégedetlenséget nem könnyű levezetni, a hadsereg, amelyet harcra neveltek, lázban ég és türelmetlen, mint a pihent paripa. „Ellenség”-et keres és ott van a közelben a hozzáképest nem nagy Csehszlovákia, amely a „Drang nach Osten” hatalmas tervnek egyik etappja.

Valószínűleg az angolok és franciák is tudják, hogy Hitlerék nem állnak meg, akár békésen, akár háborúval győznek, hanem tovább mennek, míg céljaikat el nem érik. Tudják azt is, amit Hitler bevall a „Mein Kampf”-ban is, hogy az összes kis ellenségek legyőzése után, jön majd az „Erzfind”, az ősellenség, a francia hatalom, akit, ha legyőzne, akkor övé az egész világ. „Egyelőre” azonban a csehekről van szó. És Anglia,

amely meghátrált már Abessziniában, meghátrált a spanyol-kérdésben, meghátrált Palesztinában, most visszavonulást hirdet a csehszlovák kérdésben is.

Anglia fogalma mellé már régen hozzáfűzték a „perfid” szót. Mi zsidók is tudnánk erről egyet-mást tapasztalatból mondani. Mi tudjuk, hogy Palesztinát nem egyszer ígérte nekünk 1917 óta. Mi érezzük a magunk bőrére, hogy amikor az angolok akarják, akkor nincs semmiféle ígérlet, akkor nem létezik semmiféle szerződés, csak az, amit ők a maguk érdekében jónak látnak. Igaza van annak a varsói zsidó lapnak, amely karrikírozva azt írja, hogy Hailé Szelasszié azt üzent a cseheknek: Téged sem irigyellek, engem már agyontámogattak, most igyekezzek téged agyonvédeni...

Minden szimpátiánk, együttérzésünk a csehszlovák köztársaságé, amely ma keserves napokat él át, mert a 75 milliós német kolósszus agyonnyomással fenyegeti. Amíg hatalmas barátai úgy mutatták, hogy „barátok” — főleg Anglia — addig még merhették. De most már, amikor rutul becsapták az angolok az abessziniákat, spanyolokat, zsidókat: úgy fogja Anglia is érdekei játékszerének felhasználni a cseheket is. Nincs semmi szentség Anglia előtt. Csak az önzés az első, amely a józan, számító kalmár önzése, aki egy napon arra fog ébredni, hogy az egész játék ellene megy. Mert Németország azért öröklődik és azért igyekszik mennél nagyobb lakóju természeti és gazdasági kincsekben gazdag országokat meghódítani, hogy nyersanyagot kapjon.

A ros-hasonoi ünnepnapok áhitatában nem tudjuk elfojtani azt az érzésünket, hogy talán soha ilyen szorongó szívvel nem ünnepeltünk mi zsidók. Most valóban még a cseccsemő sem tudja, hogy az eljövendő évben nem-e lesz gázok és bombák áldozata? Retentő, örült kort élünk, teli nyugtalansággal, izgalommal. Nem tudjuk, hogy mit hoz a holnap! Most szószerint úgy vehetjük, hogy nem tudjuk, hogy a legközelebbi huszonegy órában mi lesz!

Csak abban bizunk, hogy az Örökkévaló megmenti az emberiséget a rossztól és nekünk zsidóknak is jobb év lesz megírva a Sors könyvében! A háboru és béke mesgyén imádkozzunk az emberiség jobb belátásáért!

Iskola szezonra óriási választékban

Gyermek harisnyák
Gyermek svetterek
Fiu és leányka kötött ruhák
Zsebkendők
Reform nadrágok

és minden kötöttáru
szencziós olcsón a

LONDON kötődében

A márásesti ünnep

Ötelsége II. Károly királyunk és Mihály nagyvajda trónörökösünk Marasesti vérről áztatott mezején jelen volt, amikor az új mauzoleumot felavatták. Az egész ország ott volt szívvél és lélekkel ezen az ünnepségen. Nekünk zsidóknak is különös örömet jelentett ez a márásesti-ünnep. Eltekintve attól, hogy Románia győzelmi szériája ettől a győzelemtől datálódik, visszaemlékszünk arra, hogy a porosz csizma milyen kegyetlenül taposott akkor ezen a földön és Mackensen katonái, hogy vitték el vonatrakományszámra a televény kitűnő olteni földet. Miképpen vitték el az ó-királyság zongoráit és mindent ami elvihető volt. Kegyetlen hadjárat volt, a német „teuton-szellem” tombolt és taposott mindenben, ami szent és amiért 800.000 román katona — köztük zsidók is — hősi halált haltak. És 1917 július 28-án román offenzíva kezdődött Marasestinnél és tartott augusztus 6-ig. Visszaverték, visszavonulásra kényszerítették a németeket. Magyarul úgy hívják ezt: megverték őket.

Különös jelentőséget kap ennek a ténynek ünneplése éppen most, amikor újra taposni akar országokon a porosz szoldateszka vérről ázott eszmája; mikor kardjának csörtetésétől hangos a világ, amikor az egész világ lázasan dolgozik azon, hogy újra ne induljon el a „gőzhenger”, amely emberi életek százezreit akarja prédául odadobni a háboru Molochjának. Ebben a pillanatban a legaktuálisabb volt a márásesti ünnep. Lásdátok emberek, barát és ellenség egyaránt, hogy az „ellenállhatatlan” nagy német hadsereg sem győz mindég, hanem a vitézség, az önfeláldozás és hazaszeretet tud csodákat művelni, ahogy csodákat tudott művelni Marasestinnél a világháboru idején és egyik legragyogóbb haditénye lett az akkori történelemnek. Szimbóluma ez a mai időknek. A porosz erőszak és beteges harcílás rögtön lelohadna, ha a központilag irányított német sajtó megírhatná azt, hogy volt egyszer egy Marasesti is, ahogy volt Marne és Verdun is. Voltak és remélhetőleg lesznek még gyásznapijai a német szoldateszkanak. Ez a mély szimbóluma a márásesti napnak. Megilletődött lélekkel emlékezünk az ott elesett román vitézekre.

A Népszövetség intenzíven foglalkozik a zsidó menekültek kérdésével

Genf. Lapunk más helyén megemlékezünk arról a nagy és érdekes beszédéről, amelyet Petrescu Comnen külügyminiszter tartott Genfben. Ujabb értesülés szerint, beszéde előtt hosszabb tárgyalást dr. Nahum Goldman-nal, a Jewish Agency és Zsidó Világkongresszus kirendeltségének vezetőjével. Genfi körök véleménye szerint ez a beszélgetés volt bevezetője Petrescu Comnen állásfoglalásának a Palesztina kérdésben. Különben N. Goldman dr és M. L. Perlzweig Buttler angol államtitkárrel is folytattak megbeszélést. G. Brotmann, a londoni zsidó megbízott tárgyal Genfben Silviu Dragomir-ral, a romániai kisebbségi ügyek főkörménybiztosával és több zsidókat érintő panaszt terjesztett elé. — A menekültek kérdése körül Románia megbízottja azt hangoztatta Genfben, hogy minden szimpátiája dacára, kijelenti, hogy Romániára ne számítsanak, amikor zsidó menekültek elhelyezéséről lehet szó.

A Népszövetség nemzetközi vándorlási és telepítési bizottságot fog kinevezni, mely a német-ösztrák és olasz zsidók helyzetével fog állandóan foglalkozni. Ezekben a körökben nagy örömet keltett a napokban tett nyilatkozat, amely szerint Ausztrália tíz év alatt 50.000 zsidónak ad letelepülési lehetőséget.

Elment a rajkai hajó...

A Burgenlandnál elúszott zsidók közül hatvannyolcan eddig egy dunai uszályon tengették életüket, mert egyetlen állam sem akart nekik még átmenetileg sem letelepedést engedélyt adni. Négy hónap után ezek a szerencsétlenek elhagyhatták a hajót és végre szárazföldre léphettek. A „kísértetek hajója”, a Jewish Agency, s a Joint vezetőinek jóvoltából szünik meg, de sokat tett érdekükben a pozsonyi és budapesti hitközség is.

Emlékezzünk vissza ez alkalommal, hogy miképpen kerültek erre a hajóra a szerencsétlenek. Ez év április 16-án, Pészach első napján a köpcsenyi és a szomszédos községek lakóit, miután összes okmányait elszedték, elkergették lakásaikból, éjnek idején kitétték őket egy lakatlan dunai szigetre, amely Csehszlovákia fennhatósága alá tartozik. Április 17-én akadt rájuk a csehszlovák határrendőrség, mely Pozsonyba kísérte őket. Még aznap kiutasították őket a köztársaság területéről és visszavitték őket a német határra. Egy kis földszávon „Senki földjén”, mely Ausztria, Magyarország és Csehszlovákia között gazdátlanul terül el, csikorgó hidegben, hajléktalanul és félig éhenesve három napot és éjszakát töltöttek. Mindhárom ország határőreinek szuronyai meredtek feléjük tiltón és elzárva előttük valamennyi országot. Egyrészt, tizenhatan visszatértek Köpcsenybe. Itt a gyermekeket és aggodt bezárták egy pincébe, a többi férfivel és nővel nehéz és alantlas tisztogatási munkát végeztettek. A többnapos éhezéstől elgyötört embereket elhagyta erejük, de rákényszerítették őket a munkára. Éjszaka pedig 31 kilométernyi menetelés után újra kitétték őket a cseh határra.

A pozsonyi zsidók egy vontató uszályt béreltek, az fogadta be a hatvannyolc üldözött embert, akik között egyformán volt földműves, gazdag szőlőbirtokos, nagyke-

„ELECTA” szövetek

egyedüli főelárusítója

DEUTSCH Posztóáruház

ORADEA, Strada Avram Iancu No. 4 — Telefon: 27-45

reskedő, ötéves gyermek és nyolcvanéves aggastyán. A Duna partján csak Magyarországnak engedte meg, hogy ez a hajó kikössön.

Majdnem négy hónapot töltöttek el a szerencsétlen emberek a szűk deszkafalakkal körített a primitív uszályhajón. Kimondhatatlan testi és lelki kínokat szenvedtek a „kísértetek hajójának” foglyai. A szűk helyiségben patkányok és rovarok kínozták őket, a fedélzeten pedig gyötörő hideg és elviselhetetlen hőség gyötörte őket.

Most végre a nagy zsidó világszervezetek vállalt munkájának sikerült őket megszabadítani a tragikus helyzetből. Megkapták a szabadságot, ki erre, ki arra ment, de azért szomorú sors vár rájuk, hiszen családjuk évszázadok óta élt ott és most új világrészekre kell új életet kezdenek. Tipikus középkori zsidó tragédia!

Nincs többé zsidó diák, az olasz egyetemeken

A legnagyobb megdöbbenést az új olasz törvényekkel kapcsolatosan Magyarországon lehetett észlelni. Innen indult el a legtöbb zsidó diák, akiket 1919 óta a Haller-féle numerus-clausus-os törvény elűzött a magyar egyetemekről. Csaknem husz éve annak, hogy megindult a nagy akció, hogy ezeket a diákokat ellássák mindenféleképpen a menzákon. Hevesi Simon pesti főrabbi, néhai Vázsonyi Vilmos állottak az élén ennek a mozgalomnak.

SHEMEN SZAPPAN

A borbélünk szappana
A szőregintézetek szappana
A család szappana

Sok száz diákot küldtek ki akkor Münchenbe, Párisba, Bécsbe. Amikor pedig 1922-ben megnyiták az olasz egyetemek kapui, rengeteg zsidó fiu ment a kék olasz ég alá, hogy ott képezzék ki magukat orvosokká, mérnökökké. 1923 tavaszán Saccerdotti, az azóta elhunyt főrabbi egy magyar küldöttség élén még megjelent a Duce előtt, aki nagyon udvariassan fogadta őket. (Hol volt még akkor Hitler? A müncheni sörházban itta a jó barna sört!) Akkor Mussolini azonnal intézkedett és mindössze egy (1) lira tandíjat kellett fizessenek évente, aminek következménye az volt, hogy három ezer magyarországi zsidó fiu ment egyszerre Itáliába. Bologna, Firenze, Palermo, Nápoly, Modena egyetemei bizonyíthatják, hogy a zsidó fiúk jól tanultak, megállták helyüket. Több, mint ötszáz zsidó diák szerzett évente diplomát külföldön.

Hova lettek ezek a fiúk, akiket otthon nem vártak tárt kapukkal? Afrikától Belga Kongóig, Chile salétrombányájától Kína rizsföldjeig, mindenütt szerteszórta élnék. Az így kiképzett orvos, mérnök, vegyész és a többi mind megállta helyét.

Most pedig lezárultak a határok. Folyton szűkült a terület, ahova elmehettek. Előbb bezárult Németország. Majd Ausztria. Végül maradt volna Olaszország. Most már az sincsen. A csehszlovákiai német egyetemek is ellenséges szemmel nézik a zsidókat. Hiába üdvözölte Mussolini annyiszor a magyar zsidó diákokat. Le is fényképeztette magát velük. Most mindent elfelejtett. Ma már nem emlékszik semmire. Kizárta a zsidókat az olasz egyetemekről, akik az olasz kultúra hirdetőivé váltak. Ma már ott is csak gyűlöletet tanítanak, mint a németek körében! Mussolini méltó lett barátjához, Hitlerhez. Reméljük, nem örök barátság lesz!

MEZEI BÉLA

A besugó halála...

Roshasonói legenda

... és adj Uram népednek dicsőséget, liszteletet az istenhívőknek, reménységet a jóban az istenkeresőknek és szőlőszabadságot mindazoknak, kik Hozzád esdekelnek.

Abban az időben valósággal türehtelen lett a ryskoviak, szmirnochoviak és a többi környékbeli falvak zsidóságának élete. Nem volt elég, hogy a kormányhatalom suhogtatta felettük mindenféle rendelkezések, tilalmak és ukázok formájában korbácsát, amivel elkeserítette a szűkös falatot is szájukban, de a sok bajhoz még hozzájárult Reb Szimche is, a ryskovi Reb Szimche.

Az öregebbek azt mesélték, hogy valamikor jóméneteli üzlet volt Reb Szimchének Kievből, később tönkrement és most már évek óta besugással foglalkozik. Ő volt a hatóságok kémje az Ikva melletti falvakban és adózási, katonáskodási, italmérségi és hasonló természetű ügyekben kiszolgáltatta, vagy a legjobb eszébe zsarolta a szegény zsidókat. Az egyik nap Reb Jajne kapott idézést a két év előtti adója miatt, másik nap Reb Chezkelnek a letelepedési engedélyét vizsgálta felül a nacsalik, következő alkalommal Reb Borechnek, a satankovi

korcsmárosnak gyűlt meg a baja a fináncokkal, máskor Reb Naftule Srágenak, a gazdag malmosnak kellett hetekig szaladgálni, míg elkobzott öröklési engedélyét nehéz pénzért vissza tudta vásárolni...

A ryskoviak messziről kerülték Reb Szimché, óvakodtak tőle, féltek vele szóba állani. Szombatonként a templomban társaltanul üldögélt a padjában, amikor belépett a Beth-Hamidrás ajtaján, félrehúzódtak tőle a zsidók és bármiről is folyt a beszélgetés, rögtön torkán akadt mindenkinek a szó, ha Reb Szimché hajlott alakja feltűnt és szúrós szemével az emberek pillantásait kereste.

A nyáron Sevóusz után, egy „lutoák” került Ryskomba, aki „magán-jesivát” rendezett be a nagyobb fiúk számára. Eddig nem volt ilyen jesiva Ryskóban és Reb Májor a cádik örömmel adott helyet a Beth-Hamidrásban a „lutoák”-nak, aki híres nagy rabbik ajánló soraival kereste fel a cádikot. A ryskoviak is boldogok voltak, hogy a 13-14 éves fiukat, akik kikerültek Reb Smáje melámed kezei alól, nem kell elküldeniök messzi idegenbe, hanem itthon maradhatnak és a szülői felügyelet alatt folytathatják a tanulást.

A nyár vége felé, a Szelichosz napok táján váratlanul csendőrök bukkantak fel Ryskóban, egyenesen a Beth-Hamidrás felé tartottak és az összeverődött férfiak, asszonyok, gyerekek rémülettel látták, amint a csendőrök bilincsekbe verve viszik el a „lutoákok”. Amint később a csendőrök elmesélték, a „lutoák” valamilyen mozgalomba keveredtek

és ideszökött Litvániából. Reb Szimche a hatóság kémje és besugója, Reb Szimche a „mószerer” addig kutalt a lutoák előlelete után, anig valahogyan megtudta ezt és feljelentette a szerencsétlent.

A jámbor ryskoviak magukon kívül voltak a felháborodástól és még aznap este gyűlést tartottak a Beth-Hamidrásban. A cádik véletlenül nem volt odahaza s másnapra várták az érkezését. Reb Sulem, a hitközségi elnök, Reb Menáchem Slajme, a gábe és Reb Zálmen, a jesiva kurátora várták a cádikot a késő éjszakai órában az állomásnál és kétségbeesetten adták elő a történetek.

— Ribbajnaj sel ajlom — hörgött fel Reb Zálmen — tegyen valamit a rebbe, csináljon valamit, segítsen rajtunk, hiszen már az uccán sem merünk mutatkozni és éjszaka nem jön álom a szemünkre, ha Reb Szimchevel találkoztunk...

— Igen — vette át a szót Reb Menáchem Slajme — a rebbenek valamit tenni kell, hogy ez az átok elmuljon felőlünk... hiszen lassanként minden „balbosz”, akinek valami féltlenivalója van, elköltözik innen és árván marad a Beth-Hamidrás...

A cádik tanácstalanul válaszolt:

— Én csak imádkozni tudok a Mindenhatóhoz, ... én nem tudok „csodát” mutatni...

— Hát akkor imádkozzon a rebbe — fakadt ki keserűen Reb Sulem — hogy legyen vége a mi rettegésünknek és a félelmünknek, amelyet Reb Szimche miatt szenvedünk már hónapok óta...

Hazafelé tartottak az állomástól és beszélgetve jöttek egész a cádik lakásáig. Bucszóul a rebbe

Aki 71 éves korában jelentkezett átképzésre Budapesten

A pesti hitközségnek van egy ugynevezett pártfogó irodája. A zsidó törvény életbelépte óta nap mint nap hosszú sorban állnak az átképzésre jelentkezők. Főleg fiatal fiúk és lányok, akik most akarnak elindulni az életben, de akik előtt lehullott a sorompó és most élettől fáradt családapák, enervált idegekkel keresnek új életlehetőségeket.

Szomorú, szívetesítő látvány ez a sor. Az elmúlt napok egyikén még az ügyeket intéző tisztviselők is megálltak munkájukban, amikor egy zömöktestű, külsőleg jó erőben levő, de ősz fejű és bajuszu, jól öltözött ember állott az íróasztal előtt: Róna Zsigmond vagyok, hetvenegy éves. Valami kézműves pályára szeretném átképeztetni magam.

Egyszerűen berendezett budai lakásában felkereste Róna Zsigmondot egy újságíró, akinek elmondotta a patriarcha korban lévő, jobb napokat látott ember, hogy ötven évvel ezelőtt a temesvári felsőkereskedelmi iskolában érettségizett jelesen és „nem gondoltam volna akkor, hogy életem alkonyán, 1938-ban átképzésre fanyalodjam. Tisztviselője lettem az egyik legnagyobb temesvári nagyvállalatnak. Mindenkor nagyon megvoltam velem elégedve. Amikor a világháború kitört, negyvennyolc éves voltam. Mint tartalékos hadnagy vonultam be, Erdélyben, meg a Kárpátokban teljesítettem katonai szolgálatot. Elvesztettem vagyonomat is, amelyet a háború alatt hadikölcsönbe fektettem és azután, amikor impériumváltozás volt, Budapestre költöztem. Egy nagy németországi gépgyár pesti képviselője lettem. Tizenkét évig voltam képviselő, de azután jött a német rendszerváltozás, Nürnberg és vége lett ennek is. Ekkor a Magyar Élelmiszer és Árukereskedelmi Rt.-hoz kerültem mint pénztáros. Jöttek a leépítések, újra elvesztettem állásomat. Végül egy száz pengős állást kaptam. Feleségem angolul és franciául tanított és lassankint mindent eladogattunk. Ekkor jött a bécsi Anschluss és főnököm egy közeli rokona Bécsben állástalanná vált és ez a rokona töltötte be az állásomat. Ujra tönkretett a hitlerizmus. Így lettem 71 éves koromban állástalan. Nem tudok munka nélkül élni és kell a kereset kenyérre”...

Igy néz ki egy 71 éves derék zsidó, akiknek éhen kell halni, mert Nürnbergben így határoztak...

Petrescu Comnen külügyminiszterünk és Palesztina

A palesztinai mandátumbizottság legutóbbi ülésén Petrescu Comnen román külügyminiszter volt az előadó. Beszédében felgöngyöltette a zsidó vándorlás problémáját. Hangsúlyozta, hogy a Népszövetségnek, mint a nagy nemzetközi fórumnak módot kell találnia a középeurópai zsidók kivándorlásának megkönnyítésére. A kormány nevében kijelentette, hogy egy nagy nemzetközi akciónak tervét fogja felvetni a kérdés racionális, emberi és nemzetközi kielégítő megoldására.

De beszéljünk egyszerű szavakkal és ne a diplomácia virágnyelvén. Azt mondotta a külügyminiszter, hogy van egy közép- és keleteurópai zsidókérdés. Fontos, bonyolult és aktuális kérdés, ami megoldásra vár. Nem szabad megfeledkezni erről a kérdéstről. Vagyis, mit akar Petrescu Comnen? Egyszerűen azt, amit a zsidók is akarnak. Kitérni Palesztina kapuit, hogy minél több zsidó mehessen oda. Ahogy ő gondolja, úgy véljük mi is. Ha megengedik a nagyobb bevándorlást, akkor lehetővé tenné a zsidókérdés felgöngyölítését. Ez a cionista álláspont is. S hogy mennyire az igazságért szállt sikra külügyminiszterünk, legjellemzőbb, hogy a jelentés és a hozzászólás a bizottság tagjaira igen mély benyomást tett. Még Anglia képviselője is kijelentette, hogy érthető Románia és Lengyelország magatartása, amely országok kormányai a zsidó bevándorlás fokozását kívánja. Kijelentette az angol delegátus azt is, hogy kitartanak a két állam létesítése mellett. Tehát meg lesz a zsidó állam — mondja a brit kiküldött a Népszövetség előtt.

Bevalljuk, mi mégsem hiszünk ebben. Nem elég erélyes a brit politika Palesztina körül s most kellett volna legjobban forszírozni az ügyet, amikor annyi zsidó kénytelen a vándorbotot kezébe venni. Mi örvendünk annak, hogy Petrescu Comnen annyira „cionista”, s sikraszáll Palesztina kitárt kapuiért. Ha nem is önzetlenül, de a cél anyira szent előttünk, hogy imádkozunk

kell, ha bennünket zsidókat nem hallgat meg az angol kormányzat, hallgassa meg a román és lengyel hangokat, csak a kapuk nyiljanak ki minél előbb...

Egy nürnbergi emlék

Nürnbergről már többször írtunk. A nemzeti szocializmus Mekkája ez az ősrégi német város. Streichernek, a Gauleiternek, az antiszemita profétájának tuszkulánuma. A világháború alatt két évre ítelték, mert erőszakoskodott nőkkel. És most ez az individuum támadja legjobban a zsidókat és a „Stürmer”-ben a legpornográfabb képek és cikkek jelennek meg. Ki is tiltották a legtöbb európai országból. Nem mert antiszemita, hanem mert pornográf.

És ez a Streicher az, aki leromboltatta a nürnbergi nagy zsinagógát. Most még mindig emlékeket kell közölni erről a tragédiáról. Érdekes volt az a dombormű, amely a templom bejáratánál volt a falba erősítve. Érdekes és különös jelkép volt ez, vajjon hova lett?

Vörös márvány, illetőleg nem is márvány volt, hanem ráncos, öreg kődarab. Héber betűk voltak rajta. Kitérte a szövegből, hogy egykor egy zsidó templom frigyszekrényéből törték le. Melyik templomból és vajjon mikor? Hiszen a nürnbergi zsidóság nem most éli át történelme legtragikusabb korszakát. Irtották őket, meggyalázták őket, letépték a szerencsétlen nürnbergi zsidóságot. Császárok és örgrófok épen úgy üldözték őket, mint most a hitleri uralom. Külön börtönt is építettek nekik, a Judenturmot, külön hóhért is tartottak számukra.

Ezen a márványlapon érdekes volt a felírás:

Ez a kő: „Judenstain” emlék a nürnbergi régi templomból, melyet a tömeg szétrombolt, mikor a zsidókat kiűzték e helyről: 1499-ben. A városi tanácsból megszerezte a hitközség és újból felállította 1909-ben.

mert van idő, amikor eldobnak köveket és azután jön idő, mikor a köveket megint összegyűjtik.

Kohelet könyve 3. 5.

Most ezt a követ leszédíték. Ujra megkezdte a kő is vándorutját. És ahogy Kohelet írja: „jön idő, mikor a köveket megint összegyűjtik...”

arra kérte a férfiakat, hogy másnap küldjék el hozzá Reb Szimché.

— Nem fog eljönni — aggodalmaskodott Reb Sulem...

— Mondjátok meg, hogy én hivatom, — válaszolt Reb Májér — és el fog jönni... Nem lesz oly vakmerő, hogy az én hívásomnak ellenszegüljön.

A rebbe ott ül karosszékében. A pogoricsevi Árjé, a hűséges „gábbe” lép be és felindultan jelentti: itt van Reb Szimche. A rebbe szólanul bólint, ami azt jelent, hogy bejöhét.

A rebbe teülteti a „mószeret”. Ott ülnek egymással szemben. A rebbe arca csupa jószág, csupa szib, csupa szeretet, Reb Szimche sötéten néz maga elé... Mit akar tőle a rebbe... jó, jó, de vele ez is megjárhatja... Neki különben sem imponál a „rebbeli”... elbánt ő már nagyobb legényekkel is. Torkát kőszőrűl és fölényesen dobja ki a szavakat:

— Reb Májér hivattott... itt vagyok...

A cádik rászegézi szemét a rossz emberre. Átható, mély tekintettel nézi...

— Sok panasz van rád, fiam — kezdi a cádik — sok bajt csinálsz hivedimnek... Elkészerited életüket, megnehezited megélhetésüket...

— Mi köze hozzá Reb Májérnek? — vágja vissza duroán Reb Szimche...

— Erre is megfelelek neked — válaszolja szelíden a cádik. — Tudod ugyebár, hogy ha valaki egy cádikhoz megy, valamilyen kéréssel, akkor te-

hetségéhez képest kisebb-nagyobb váltságdíjat ad a cádiknak, „pidjent”.

— Tudom, tudom — türelmetlenkedik Reb Szimche...

— Már most, Reb Szimche! Annak idején, mikor a szentély fennállott, ez a pidjen „máhcisz há-sékel”, egy fél-sékel volt. Ugy, amint a törásban írva van: a gazdag nem adhatott többet, a szegény sem kevesebbet. Jól vigyázd meg ezt a szót: máhcisz. Ennek a szónak a közepében áll a „c” a cádik. Igaz?

— Igaz, — válaszolja Reb Szimche.

— Tehát a lélek megóvása, a bünbocsánat, a megengesztelődés szent aktusának középpontjában, a máhcisznak közepében áll a „cádik”... Most nézzük meg, mi a sorsa annak, aki ebben a nagy munkában, ebben az istenkeresésben a cádik mellé áll, aki támogatja, aki segíti a cádikot...?

— Nem értem... — hangzik tompán Reb Szimche felelete...

— Nem érted? A „máhcisz” közepén áll a cádik, melyik betűk állanak a „cádik” mellett? Ugy-e a „chesz” és a „jid”... olvasd csak össze őket...

— Cháj... élet!

— És aki eltávolodik a cádiktól, aki nem segíti, hanem messze áll testben és lélekben tőle, annak mi a sorsa... Mondd csak a két szélső betűjét a „máhcisz” szónak...

— Mem és szóf... Mész... halál... és Reb Szimche önkénytelenül is elzúpad, veríték fut le végig rajta...

— Nos Reb Szimche... és a rebbe hangja komollyá, intővé és figyelmeztetővé magasziosodik — én intelek téged és nagyon kérek, hagyd abba ezeket a dolgokat, ne keresztezd az én utjaimat, én tanítani, oktatni, nevelni akarom ezt a népet... te meg „mószerolod”, zsarolod és elkészerited az életét... Én a Napot akarom nékik adni... a fényt... a sugárzást... te visszakergeted a félelembe, a rettegésbe... Ne tedd ezt Reb Szimche.

— Nekem nem parancsol a rebbe — veti hátra dacosan a fejét Reb Szimche — azt teszem, amit akarok... én nem hiszek a csodareb-bekben... és jó lesz, ha a rebbe is vigyáz magára — csattan fel vészitjósloán a hangja...

A cádik egy pillanatig hátrahököl... Ez az ember már őt is fenyegeti?... de nem veszi el türelmét és szelíden szól:

— Engem is fenyegetsz, Reb Szimche? Talán engem is „mószerolni” akarsz? Tudod, hogy a mószeret még olyan Jomkippurkor is szent parancs megkövezni, amelyik szombati napra esik? Ugy-e, tudod? — teszi hozzá szelíden...

Reb Szimche dühösen áll fel.

— Én nem hallgatom tovább Reb Májert, engem ne fenyegetsen Jomkippurral, se a „máhcisz”-szal...

— Csak egy szót még — kérleli Reb Májér.

— Na? — kérdi a cádikot.

— Reb Szimche, légy, amit jónak látsz, de nagyon kérek, hogy most jönnék a nagy, féltel-

Apám, te hazudtál nekem!

Dr Harben József halál orvosi levele
Budapestben élő gyórigazgató atyjá-
hoz...

Ugye emlékszel apám?

Te, a mostani hatalmas gyár igazgatója, trósz-
fők nagytekinélyű vezére meséled nekem, hogy va-
lamikor régen, a zsidónak is volt hazája... Akkor
volt még zsidó paraszt, zsidó iparos, napszámos,
kocsis, orvos, bíró, szóval mindene volt, ami egy
elő és éjni akaró népnek lennie kell...

Am apáink büneierét el lettünk kergetve orszá-
gunkból... de az Örökkévaló, a jószágos, aki embe-
rek és világ sorsát intézi, megváltja az ő népét és
visszavezeti országába... Amikor te ezeket mesél-
ted, akkor még én kisgyermek voltam, talán négy-
öt éves lehettem, te pedig ügynökösködtél, szűkös
jövdelemmel, de sok hittel és bizalommal...

Emlékszem... jól emlékszem apám, amikor
örömtől sugárzó arccal jöttél haza és újságotad,
hogy a gyárnál egy kis állást kaptál. Kicsi a fizetés,
de biztos és ami a fő, a szombatot is megtartha-
tad... Csak hónapok teltek el és te gyorsan halad-
tál pályádon. Az esti órákat tanulással töltötöd és
nappal vasszorgalommal dolgoztál. Kollegáid lassan
elmaradtak melletted. Ők az éjfeleket mulatókban
virrasztották át, nappal hanyagul intézték ügyel-
ket... Sorsunk fokozatos változásával azonban
mintha benned és rajtad keresztül bennünk is vál-
tozás állott volna be. Új lakást béreltél, nagyot, tá-
gasat, az ajtófélfán már nem volt mezusa, az én
reggeli imám is feledésbe ment, anyám, igen az én
imádott anyám is új életirányt vett. Nevelőt kap-
tam, aki új szokásokra tanított... A szombatot te
már a hivatalban töltötöd és már a nagynépek
sem tartoztak a szünetnapok közé... Az új sza-
kácspné új főzeteit készítetted, a husos és tejes, mely
egykor annyira el volt különítve, már az asztalon a
tányérjainkban találkoztak, a csirkehúst tejjel le-
öntve szervírozták és te mindentől el voltál ragad-
tatva... és akkor én az én hétéves fejemmel egy-
szer megkérdeztelek, hogy mi van azokkal a régi
csodás mesékkel és akkor te mosolyogva válaszol-
tál, hogy akkor... hazudtál nekem apám!

Az évek gyorsiramban haladtak előre... tíz
éves lettem. Ismét változás történt életünkben. Ne-
vűnkét megváltoztattad, te kikeresztelkedtél
és kikereszteltetted engem is. Együtt tanultuk az új
vallás szokásait, amelytől te annyira el voltál re-

gadtatva. Ismét meséltél az új életről, az én jövőm-
ről lelkesedéssel, hévvel... de én éreztem, hogy
hazudtál nekem apám...

Én megfigyeltelek, láttam, hogy nincs vallásod...
a régit elhagyta, az újabbat nem tudsz beleillesz-
kedni... minden mozdulatod csupa komikum, csupa
erőltettség.

Engemet már az új hitben neveltetted. Rómába
küldtél. Bőkezűen ajándékoztad meg az új egyhá-
zat és annak tagjait, hogy kegyükbe járjál...

De én itt Rómában... Titus diadalíve alatt...
megismertem a zsidóságot ősi eredetétől a mai
napig... Megismertem és megértettem, hogy a zsi-
dóság végnélkülinek látszó szenvedéseiben van va-
lami, ami az emberi értelem körén kívül esik...
egy bizonyos, hogy a zsidótörténelem hosszú fájdal-
mas láncolata azt mutatja, hogy minden üldöztetés
dacára, vagy talán éppen ennek következményeké-
pen a zsidóság önmagából új ideális értékeket ter-
mel ki, melyek aztán az összemérésük közkinccsévé
válnak... Hiszem, hogy a zsidó egyedek elhajlással
sem lelkiféltetés következménye, hanem a zsidó-
lélekben rejtőző örök keresés vágya a szebb, a
jobb, a nemesebb után... A tévedés csak ott van,
hogy egyesek nem értik meg, hogy ezt nem népi
kereten kívül, hanem csak önmagában találhatja
meg... nem idegen találaton, hanem... csak az
ősi rögön, ahol gyökere megfogamzott.

Ezért apám — őszinte vallomással tartozom.
Tudod, hogy orvosi diplomám immár zsebemben
van. Itthagynom Itália csodás földjét... de itthagynom
ezzel új vallásomat is... mert úgy érzem, hogy
gyermekkorú meséid igazak voltak, csak később, ké-
sőbb hazudtál nekem apám...

Meggyőződése, hogy a JÓSZÁG az állati vad-
öszön antipólusa, az érzések kifinomodásának a
végállapota. Az ERKÖLCSSÉG, a józanság legma-
gasabb potenciális megnyilvánulása. A VALLÁS az
a hatalmas erő, mely az értelem és érzelem fölött
világossággal és melegséggel tölti el egész valónkat.

Apám! Bocsáss meg szófogadatan fiadnak. Ne
nehézíts reám. Tudom, keserűséget okozok szá-
modra, de meg kell tennem, hogy a vérzivataros
Érec Jiszraélbe költözsem. Ott akarok élni és ha
kell, zsidó népemért, zsidó hazámért kész vagyok
ott meg is halni...

...és ha majd lelked érzékeny hurjain új han-
gok fognak felcsendülni számodra és szívedet epedő

metes napok... ne jöjj a Beth-Hamidrásba... menj,
ahová akarsz... de nem akarom, hogy az én imá-
mat a te jelenléted elgáncsolja... Mert mit is
fognak mondani odafönn a szolgálattelők? Ez a
szegény, bolond Reb Májer imádkozik, Reb Szimche
pedig kineveti és elgáncsolja imáját... Legalább
ezekben a nagy napokban legyen téled nyugtunk...

Reb Szimcheben felülkerekedik a dac, a ko-
nokság és lázadóan vágja oda a rebbenek:

— De igenis ott leszek... és nem hagyom
magam megfélemlíteni... ott leszek Roshasonoh
két napján és Jomkippurkor is...

Reb Szimche köszönés nélkül távozik... A cádik
majdnem sírva fakad a felindulástól, reszket a
haragtól és utánaszól:

Reb Szimche a saját érdekében kérlek, ne jöjj
a nagy napokon a Beth Hamidrásba... ne gyere
el... ne gyere el...

Reb Szimche már kiülről adja meg a választ:
— Ott leszek, — egész biztosan ott leszek...

Roshasonoh első napja... Megilletődött arcok
a kis Beth-Hamidrásban. Fehér halottas ruhák a
férfiakon és azokra borul rá a nagy tállisz. A cádik
ott áll a helyén és egész nap könnyes szem-
mekkel oszromolja az eget a jó ítéletért, hogy
Izrael fiai számára Főnt kedvező döntést hozzon
a Felső Biróság... Hogy ne legyen háboru, ele-
mi csapás, járvány, gyűlölködés az emberek kö-
zött... Majd elkövetkezik a szent pillanat, a só-
fárfuvas nagyszerű jelene. Reb Májer fönn áll

az almemoron és szája elé teszi a sófárt... de hir-
telen Reb Szimchera esik a pillantása... és elvo-
nul előtte a néhány nap előtti heves, izgalmas je-
lenet, amikor könyörgött Reb Szimchenak, hogy
ne jöjjön el... de ez mégis eljött. Itt van Reb
Szimche és kigonyolja őt is, a szertartást is, az
imádkozást is. Ostora vagy korbácsa ő Sátánnak?
mert ahogy Reb Májer pillantása reája esik, kép-
telen a sófárba egy hangot is belefújni... Reb Má-
jer magára huzza a tálliszát, teljesen elfödi az ar-
cát és kinlódva... keservesen... valahogyan mégis
elvégi a sófárfuvaszt... Bizony az Égieknek az idén
nem sok gyönyörűségük volt belőle... Más évek-
ben hogy harsognak a tekiók, hogy rezegnek a sevo-
rimok és hogyan szárnyalnak a terüök, milyen gyö-
nyörű hangokat csal ki a cádik a sófárból... de
ennek a gonoszának a jelenléte megbénítja az aj-
kait...

Mikor aztán a félelmetes, szent ima az „Unszá-
ne Tokef” után a smajne-eszkrét mondja Reb Má-
jer... akkor mintha megélné a hangja,
mintha erőre kapott volna... most már dallamo-
sabbban cseng... hogy is mondja, mit is mond?

— ... és adj oh Uram népednek dicsőséget,
tiszteletet az istenfélőknek, reménységet a jóban
az istenkeresőknek és szabadszólást mindazoknak,
akik Hozzád esdekelnek.

A rebber most egy pillanatra megáll... Majd
hátra fordul és szeméit Reb Szimchera függeszti...
és ujjongva, dalolva tapsolni kezd...

— Ajajaj, Szimcho l'arcecho... örömet... örö-

Ez az igazság:

A legújabb divatu,
elsőrangú minőségű

örmeneti kabát- és öltöny-

szövetet

mi árusítunk

legolcsóbban

Nézze meg kirakatainkat!

KATZ

POZITÓORUHEZ, AVRAM IERONIM
GRADEA

vágyódás fogja eltölteni a mult csodás szép emlékek
fránt, akkor apám, tárt karokkal vár téged ott, az
ősi új rögön, a Téged mindenképen imádó megtért
fiad,
József.

Antiszemitizmus a szovjetben?

A finn fővárosban megjelenő „Svenski Pres-
sen” moszkvai tudósítója szerint Ukrajná-
ban és Fehéroroszországban zsidóellenes,
pogromszerű kilengések voltak, amelynek
számos zsidót megöltek és megsebesítettek
és katonai csapatokat kellett kivezényelni a
rend helyreállítására. A Nemiljana folyó
mellett fekvő Podobyanka városkában egy
napon hirtelen letették a munkát az embe-
rek és a zsidókat negyedbe mentek, ahol
lerombolták az üzleteket és a lakásokba is
behatoltak. Egy sokezer főnyi tömeg a folyó
tulsó partján levő városrészt hatolt, ahol
atrocitásokat követett el a zsidók ellen. A
bevizsgálásra kiküldött bizottság, amelyet
Podobyanka városba küldtek, kiderítette,
hogy titokzatos kezek működtek közre a
pogrom kihozzátásában. A kommunista fia-
talság (Komsomol) körében számos letar-
toztatást eszközöltek. Ukrajnában széles-
körű antiszemita szervezkedés nyomait fe-
dezték fel. Különösen a kiewi kerületben
történtek kilengések. A hatóságok drakói
szigorúsággal nyomják el a fel-feltűnő zsidó-
ellenes atrocitásokat és azokat ellenforra-
dalmi tetteknek minősítik.

met a földnek... V'szoszajn l'irecho és boldogságot
a városnak... és mégegyszer mondja és tapsol
hozzá és hívei vele éneklnek és együtt tapsolnak a
cádikkal.

A harmadik padban magányosan ott ül Reb
Szimche... elhúzódtak tőle messzire a szomszéd-
jai... és hallja a tapsot, hallja a ritmikus ének-
lést... ajajaj szimche l'arcecho, v'szoszajn l'irecho
... arca lángborol... majd fakó lesz... — tulsze-
relné üvölni az éneket... levegő után kapkod...
valami irtózatot nyomat érez a szívében s nem
engedelmeskedik az ajaka... egyszerre csak szé-
dülni kezd... levegő után kapkod... mintha fel-
akarna emelkedni az üléséről... száz és száz arc
néz vele szembe és mind tapsol és mámorosan,
átszellemlen énekl... szimcho l'arcecho, v'szo-
szajn l'irecho... szeméi elhomályosodnak... fejé-
ben iszonyu nyomás... mintha valami hirtelen
megrepedt volna agyában... végigbukik az ülésen
a pad alá... lélegzete hörgővé válik... szörnyű torz-
kiáltás akarja elhagyni száját, de nyelve már
nem forog... már csak élettelen holttest...

A rebbe, a cádik pedig folytatja a hívek tapsa
és éneke mellett az ima nagyszerű, lélelkelő sza-
vail...

...és adj örömet a földednek, ujjongást a vá-
rosnak, üdösarjadzását Dávid szolgáltnak és fény-
sugárzást Jisáj fiának, felkenteknek mihama-
rabb napjainkban...

KAUFTHEIL ERNŐ:

A zsidó menekülők útja

Visszapillantás a keserves esztendőre

Komoly és komor időben, súlyos és gondterhes felhők között vonul be az új esztendő.

Évek óta azt hisszük, hogy az ó-esztendő volt a legrosszabb, már csak egy jobb év következhet, így véltük, így gondoltuk, így láttuk a multiban, úgy látszik azonban, hogy a megpróbáltatások hosszú esztendő-sora még nem érkezett el a végére és a rossznál még rosszabb is következhet...

Most egy éve, hogy „Ne ölji!”-nek neveztem az új esztendőt, s mintha élő cáfolat lelt volna az egész év.

Keletáziában a japánok-kínaiak ölték egymást ezerszámra.

Spanyolhonban „testvérek”(?) álltak egymással szemben és a férfiakon kívül asszonyok és gyermekek ezreit mészárolták halomra.

Ami drága Ós-Ujházunkban is a „béke” dühöngött: nem mult el nap fegyverropogás, bomba-robbanás nélkül. Hősök és mártírok vére áztatta ismét Palesztina földjét. A zsidók „szabad földjén”, hazájuk védelmében lettek zsidók ártatlanul halálra ítélve... Az elmúlt év eseményei könnyel és vérrel lesznek beírva a zsidó nép történetének könyveibe.

KIFARADTUNK A „BÉKÉBEN”.

Megfáradtunk az Élet frontján, a lét mindennapi sovány és száraz kenyéréért. A harcos izmok az Ereben és a harcos tollak a Gálutban — elfáradtak.

Lehet harcolni, verekedni esztendeig, lehet két-három évig, esetleg négyig, amint azt a világháboruban láttuk, de évtizedekig „készenlétben” állni, évtizedekig hordani a téglát, évtizedekig tűrni és a harcban még védekezni sem, — ez kicsit sok a zsidó nép idegeinek. A harc első etappját Herzl indította be 41 évvel ezelőtt, a második része, a realizálás a Balfour deklarációval vette kezdetét, ennek is idestova huszonegy esztendeje már. Fiatalok voltunk még akkor, az idegeink is erősek voltak. Talán túlságosan is megedződtek, annyira, hogy már fásultak lettünk. A harc kezdetben vértelen volt ugyan, de annál megpróbáltatósabb, annál kegyetlenebb. Fogjuk azonban bírni továbbra is megfeszített idegekkel, feszülő izmokkal, kiapadhatatlan anyagiakkal, bátor és hős chaluccokkal, amíg az országépítés gyönyörű művét teljesen be nem fejezzük!

Minden nép, ha nemzeti ideáljainak eléréséről, népi aspirációinak beteljesüléséről, álmainak valóra-válásáról van szó, összes erőit, energiaforrásait sorompóba állítja. Csacsémőtől aggastyánig mozgósítanak mindenkit. Akkor nincs front- és segédszolgálat, nincs felmentés; mindenkinek csak egy kötelessége van: tehetségével, szellemi és anyagi erejével népe segítségére sietni!

Nálunk zsidóknál hiányzott és hiányzik a közösség, a zsidó nép érdekében meghozandó áldozat! Hiányzik az oly sokat hangoztatott összetartás! Még a méreteiben seha nem tapasztalt zsidógyűlölet sem tudta az összes zsidókat egy táborba összehozni, egy egységbe összekövtetni.

Érthetetlen, hogy ma az észszerűség fölött az emberi lélek mélyén rejlő sötét erők uralkodnak a világ fölött anyagi és szellemi téren egyaránt. A modern technika, — mely hatalmas fejlődéssel megteremtette a legnagyobb gépeket, — az Ember ellen, az emberi haladás ellen fordul. Az Ember visszaélt a technika tudományával és ezt keservesen fizeti meg. A Világ emberpusztító gépeket gyárt és ez a mechanizmus, melybe az emberiség jutott, mindent nyújt, csak kenyeret és boldogságot nem. A Gép tultermel, mégis nagy a munkanélküliség, mégis hiány van — kenyérben, anyagban. A világháború embermilliókat emésztett meg, mégis fölösleg van — emberben. Mindenütt mi zsidók vagyunk a fölöslegek.

Pokoli színjátéknak vagyunk a szem- és fültanui. Sőt, szenvedő hősei. A germán Moloch, mely előbb felfalta az ottani zsidó egzisztenciákat, bekebelezte Ausztriát — és ezáltal tönkretette az ottani zsidóságot is — hovatovább kiterjeszti bomlasztó hatását a szomszéd országokra is. Magyarország a zsidó törvény megszavazása által új utra tért, mely által a zsidók ezrei vesztik el kenyérüket. Magyarország után Olaszország hódol be a fajelmélet terén is Németországnak.

A zsidóságból — annak ellenére, hogy létében támadták meg, hiányzik a veszély felismerésének tudata, illetve a mindent és mindenkit összefogó erő, mely a szükséges védelmet előkészítse. Pusztulás, elnyomás és végromlás fenyegeti minden oldalról, mégsem tesz ellene jóformán semmit. Új problémák, új helyzetek — új utakat, új megoldásokat követelnek.

A KIKERESZTELKEDÉS CSÖDJE.

Régebben úgy vélték a zsidók a zsidókérdést megoldani, hogy — asszimilálódtak. Voltak, akik levonták a beolvadás végkonzekvenciáját és hitet hagytak le. Az utóbbi években miné plasztikusabban bontakozik ki az asszimiláció csődje. Hiába a kikeresztelkedés; nem a hit, hanem a faj számít. Mennyi szenvedés kufforrása, mennyi tragédia eredője a valláscseré? Ha a szomszédos országok zsidóságát tanulmányozzuk, egy érthetetlen tömegpszichózissal állunk szemben. Nyilvánvaló, hogy a valláscsere nem mentesít a zsidó törvény intézkedései alól, ennek ellenére — fejvesztetten — rohannak a zsidók az asszimiláció karjaiba. Hol itt a logika? Hol itt a gyakorlati megoldás? Németországban harmad- és negyediziglen visszamenőleg sujtják azokat, akik kikeresztelkedtek. Nem használ semmit és mégis rohannak még ma is a keresztvíz alá.

Az üldözött gerinces és önértékes zsidók a régi, kipróbált, történelmi utat választották: vették a vándorbotjukat és elindultak új hazát keresni. A menekülő zsidók minden vegyonból kifosztottan, csak életüket mentették, indultak utnak a nagy bizonytalanságba; a huszadik század zsidó vándorait, a legújabb kor halyogó Achaszvérait csak egy dolog kísérte utjukon: a hitük, mely reményt nyújt nekik.

Az elmúlt évszázadban, ha a zsidók kénytelenek voltak batyujukat s vándorbotjukat kézbevenni, örömmel engedték ki őket és a szomszédország, vagy második-harmadik ország kapui nyitva voltak és a menekülőket befogadták. Ma más a helyzet. Sokkal tragikusabb. Ma nem engedik a zsidókat kivándorolni az üldözött országból. Nem engedik őket sem élni, sem meghalni, de ha már véletlenül kijutna, nincs oly ország, amely befogadja. Minden ország bezárta a kapuit a zsidó menekülők előtt. Ma totális

az üldözés és totális a védekezés is — a zsidók el- len. Mi marad a hitehagyottaknak? Azokat tovább is üldözik, már hitük sincsen és reményüket is elvesztették.

Lelkileg kell az ifjuságunkat megerősíteni, előkészíteni az életre! Nem a kikeresztelkedés a zsidóság útja! Mint zsidók akarunk élni és a zsidóság ki-jelölt útján akarunk haladni!

Egyetlen megoldás van, csak: a zsidó nép minden tagja alá kell, hogy vesse magát a közösség akaratának és érdekének! Csak egy út van: a zsidó nép útja! Nincsenek és nem lehetnek külön egyéni utak, egyéni megoldások. Akik letértek a zsidóság útjáról, akár téves elgondolásból, akár téves kiindulásból, akár érdekből, akár zsidó nevelés hiányából, sűrűszen vissza kell, hogy kanyarodjanak az igazi zsidó utra, mielőtt erre külső erők kényszerítik, mielőtt csalódnak, mielőtt önmagukkal meghasonlanak, mielőtt még nem késő.

Most az újév küszöbén mindenki készítsen lelki-mérieret, vajjon teljesítette-e kötelességét a zsidósággal szemben?

A zsidóság intézményeit, — amelyek hivatalva vannak a zsidóságot fenntartani és létét erősíteni úgy a Gálutban, mint az Ereben, — támogatta-e munkájával és anyagiakkal?

A renegátok, ha mernek őszinték lenni önmagukkal, ha egyedül lesznek saját „én”-jükkel, ha lelkiismeretük szavára fognak hallgatni, akkor különös benső áhítattal kell, hogy imádkozzanak az elkövetkező bűnbánó ünnepeken!

Ha lelkiismeretünk szavára hallgatunk és őszinték leszünk önmagunkhoz, akkor sokan fogjuk azt mondani: Asámmu — vétkezünk!

Vétkezünk, amikor kilépéssel és kikeresztelkedéssel fenyegettük meg a hitközségeit, mert a kultuszadót felemelték.

Vétkezünk, amikor „elvi okokra” hivatkoztunk, hogy ne kelljen Palesztina felépítéséért áldozni.

Vétkezünk, amikor pedagógiai okokra hivatkoztunk, hogy ne kelljen gyermekünket zsidó iskolába járattatni.

Vétkezünk, amikor nem támogattuk a zsidó kereskedőket és zsidó iparosokat.

Vétkezünk, amikor kárörvendve kijelentettük, hogy Palesztina felépítése nem sikerül, holott előre tudtuk és előre megmondtuk...

Minden megtérő zsidó testvérünket szívesen várjuk, testvéri szeretettel magunkhoz öleljük. A megbánás már javulást jelent. Új utat kell választani azoknak, akik eddig külön utakon jártak. Új eszmét, a zsidó népiség eszméjét kell vallani, hogy munkánk eredményeként ott az Ereben a harcból béke legyen, a rombolásból építés. A pusztulásból új élet sarjadjon, hogy a zsidó nép ismét felkerüljön a népek élvonalába, hogy nyugodtan és békeséggel dolgozhasson egy szebb és boldogabb jövő érdekében, ahol a menekülő zsidók biztos menedékre nyugodt otthonra találjanak!

Minden zsidó testvérem! Ha az Idő és a Nép parancsszava hív, kötelességünk, mint egy ember jelentkezni: **Hinnéni — Itt vagyok!** Ha ez az új elhatározás, az újév beköszöntésekor megfogyan minden zsidó szívében, akkor az új esztendő egy szebb és biztosabb jövő zálogát tartogatja tarsolyában, mely után 16 millió szenvedő zsidó vár epedve és telve reménnyel.

Ne dobja ki pénzét hiába,

mert

FARKAS ISTVÁN APOLLO DROGUERIA

őszi 10⁰ ad

RAVEL, COTY, HUDNUT, LUBIN, BOURJOIS, ROGER & GALLET áruk, alkohol és **gyógyszerkülönlegességek** kivételével.

APOLLO DROGUERIA B-dul Reg. Ferdinand. — Telefon: 14-65

Organul Organizatiei Mizrahi din Ardeal.

Inscris in registrul publicatiunilor periodice prin ordonanța No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalul Bihor, Secția III-a.

Napitár 5699

נתיבה וחתימה טובה

Boldog újévet kíván előfizetőinek és olvasóinak a „Nepunk” szerkesztősége és kiadóhivatala.

Péntek: Elul 27, szeptember 23.

Szombat: Elul 28, szeptember 24. 5-6.: פרוק

Heti szidra: נצבים

Heti haftora: שוש אשוי

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 6.00

gyertyagyújtás 6.12

Istentisztelet kezdete 6.29

Szombat befejezése 7.24

Vasárnap: Elul 29, szept. 25. ערב ר"ה הרצט

Hétfő: Tisri 1, szept. 26. א' דראש השנה השליך (Ros Has. első nap). (Taslich)

Kedd: Tisri 2, szept. 27. ב' דראש השנה (Ros Has. második nap)

Szerda: Tisri 3, szept. 28. צום גרלי böjt.

Szombat: Tisri 5, október 1. שבת השוכה

Heti szidra: וילך

Heti haftora: שוכה ישראל

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 5.50

gyertyagyújtás 6.00

Istentisztelet kezdete 6.19

Szombat befejezése 7.15

Szerda: Tisri 10, október 5. יום כפור

מזכיר (Mazkir).

Gondolatok a „félelmes napok”-on

A kor morajló áradatában ismét szétfolyt egy évhullám. Új merült fel helyébe és ez is hasonló sorsra jut. Semmi sem állandó — csak a változás. De azért mégis létezik egyetlen szilárd pont a jelenségek végtelen rohanásában. Mi a magas égben tudjuk őt. Aki bennünket vezérel és örökké fenntart.

Zudulhatnak reánk szenvedések és torony-magasságra emelkedhetnek a gondok: mi tudjuk, hogy a szenvedések nemessé tesznek és megtisztítanak. A szenvedések iskolájában mindig megacélosodott erőnk és olyanok maradtunk, mint a tölgy, amelynek caucsát vihar korbácsolja. Mi, az „örök nép” fiai nem félhetünk s nem eshetünk kétségbe.

A „málchijajs” újra az Örökkévalóhoz köti sorsunkat. A „zichrajnajs” megtanít a múlt tanulságaira. A „sajfrajs” áldozatkészre, önfeláldozásra és kitartásra neveli Izraelt. Az Ur, aki a kürt rivallgása közepette nyilatkozott meg Szinájon, majd felvilágosítja az emberiséget és igazi istenismeret vezérli. A kód szétfoszlik és a zsidó tan fensége és tisztasága majd ismét elismerésre talál. Csak az a legfontosabb, hogy mi magunk maradjunk hűek hozzá.

Lehet-e rövid idő alatt visszatérni a tévelygésből, miután elpártoltunk az Örökkévalótól az évek hosszú során? Az egzisztencia, a megélhetés, a hivatás — látszólag — nem tűri magán az isteni törvények bilincseit. A

Áthelyeztem

D. Cantemir u. 33 sz. alól
cipőszalonomat!

Nagyvárad és Biharmegye egyetlen zsidó ortopéd- és gyermekcipő specialistája

Kohn István

Parcul Traian I. (Dr Balláné kalapszalonya mellett)

Állandó külföldi modellek!
Javításokat elfogadok!Kérem e lap olvasóinak
szives pártfogását.

„Modern élet áradatában” így szabadkoznak az Istentől elpártoltak, ez az utolsó védekezésük a megtérés magasztos elve ellen. A próféta szava ósrégi időkből ezt a kifogást is megdönti. A Talmud szerint Jeremiás próféta kihozta a szentélyből a kristályüveget az égi mannával és így szólott a kétségbeesett Izraelhez: Látjátok, ime, ez az emlék maradt számotokra a negyvenéves pusztai vándorlásból. Sajnos, gyakran csak ennyi marad a zsidó vagyonokból, a gáluti vándorlások alatt és keserű tapasztalat, hogy ma, egyedül az Örökkévaló biztosíthatja a mindennapi kenyeret, a „manna porciót”.

Fajteóriáról szónokolnak ellenségeink. Tanulhatunk tőlük. „Mcájoáj töchaknéni”. Mutassuk mi is meg faji jellegünket, amely bennünket irgalmasnak, szemérmesnek és jótékonynak jellemez. Törjél le kenyeredből az éhesnek, vidd be házádba a megszorult szegényt és ruházd fel. Akkor majd felderül, mint hajnal világosságod és gyógyulásod gyorsan végbemegy. Igazságod előtted fog haladni az Isten dicsősége egybegyűjt: így szól a próféta ünnepi szózata.

A terrorlegények bestiális hőstetteire soha nem lennénk képesek. A civilizáció egyedül nem biztosíthatja az emberiség megnevelését. Sem a műveltség, sem az esztétika nem volt képes a „padállatot” megszelídíteni. Erőtlen lett az etika: a tudósok magánügye, melynek követelménye az életben mítsem számít.

A hazatérők végtelen soráról beszél a próféta látomása. Aki Izraelt széjjelszórta, össze is fogja gyűjteni. Az elűzött, kifosztott német és osztrák zsidók összetalálkoznak az olasz menekültekkel. Bivchij jovajü iutachnunim... könnyekkel a szemekben jönnek és forró imával ajkukon.

Ugy érezzük most, mintha az emberiség égő házában mi, zsidók volnánk az alvó ember. Azon tanakodnak, hogy ajtón, ablakon, vagy faldöntéssel „mentsenek-e meg” bennünket? Mi úgy gondoljuk, hogy ébredjünk csak fel, lássuk a veszély nagyságát és a felébredt Izrael tudni fogja, hogyan mentse át magát az eljövendő évezredekre. Senkisé megíthet és ne is várjuk azt, csak mi magunk, az Örökkévaló végtelen szeretetével és iránta való örök bizalmunkkal...

Dr Feldmann Sámuel
főrabbi.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

BERKOVITSNÉ

(Oradeáról)

orth. kóser étterme

(a baia-marei rabbi hechsere)

BUCUREȘTI,

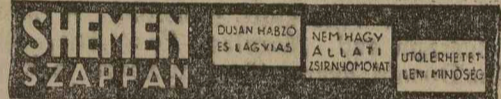
Sf. Lipsceani 7.

Telefon: 462-91

Sosec hátamögött. Postavámmal szemben
elsőrangú erdélyi konyha!

Lapunk legközelebbi száma a közbeeső ünnepek miatt, október 7-én jelenik meg gazdag ünnepi tartalommal.

— A dunai „gettóhajó” menekültjei. Lapunk más helyén megírjuk a rajkai hajó szomorú történetét. A hajó utasai közül huszonheten megérkeztek a Szabolcs-uccai zsidó kórházba. A párisi Alliance Israelite Universelle közbenjárására tíz nappal ez előtt a menekültek közül ötvenketten beutazási engedélyt kaptak részint délamerikai államokba, részint Palesztinába. A zsidó egyesületek a Budapestre érkezettek ruhával és megfelelő étellel látták el és Constantan keresztül szállnak hajóra és utaznak tovább Palesztinába. A bucaresti zsidóság a sorsüldözött burgenlandi zsidókat szintén hathatós támogatásban részesítette.

— 70 zsidó család elmenekült Karlsbadból. (Prága) Eltekintve a szudeta-német területeken élő nagy nyugtalanságtól és gazdasági nyomástól, zsidók és német családok is eladják házaikat és értékeiket a szudeta-német területeken. Számos német és zsidó család hagyta el az utóbbi napokban Karlsbadot. Több, mint 70 család. Érdekes, hogy a csehek nyugodtak és folytatják mindennapi foglalkozásukat. Karlsbad teljesen kihalt, mint a többi fürdőhelyek is a szudeta-német területeken. A legtöbb villán és szállodán az eddigi „kiadó” helyett az „eladó” szó áll.

— Hirdetmény. Ezennel közhírré tesszük, hogy Mátyás orth. kóser étterem Clujon Cal. Reg. Ferdinand 49. sz. alatt felügyeletünk alatt áll és így kasrusz szempontból teljesen megbízható. A cluii aut. Orth. Izr. Hitközség rabbinátusa és kasrusz-bizottsága

— A litván kormány visszautasította az állatvédő liga vágatási tilalom iránti kérelmét. (Kovno) A litvániai állatvédő egyesület felterjesztéssel élt a földművelésügyi miniszteriumhoz, hogy bocsásson ki részleges vágatási tilalmat. A miniszterium közölte az egyesülettel, hogy a rituális vágatásnak az illetékes fórumok által megejtett beható kivizsgálás alapján, az ajánlatot elvetette.

— Nem kell oltani, mert — a ház egy zsidóé. (Prága) A szudeta-német területen fekvő Lauterbach községben a napokban tűz ütött ki. A tűzoltóság és a lakosság segítségére sietett a fenyegetett háznak, amelyet lángtenger vett körül, de nem iuthattak közel, mert a szudeta-németek körülállták és azt ordították, hogy ne oltás a tüzet, mert a ház egy zsidóé. De közben arra volt gondjuk, hogy amikor az értékeket mentették, hazavigyék magukkal az értékebb tárgyakat. A csendőrség 21 letartóztatást eszközölt, közöttük 3 olyan volt, akik vezetői az ottani nemzeti szocialista pártnak, városi tanácsosok és egyik közülük a város német polgármesterének fivére. (Amilyenek a fővezérek, olyanok az alvezérek is.)

Látogassa meg szőnyegkiállításunkat új helyiségünkben
Str. Ep. Ciorogariu 4.

Szebbnél szebb perzsaszőnyegek, bel- és külföldi fonalak. — Szőnyeg javítások. — Allandó tanfolyam

„ORIENT“

Schulhof Emilné, Oradea, Strada Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

— **Dr Weinberger Mózes, kolozsvári főrabbi beszéde a bucaresti-i rádióban.** Augusztus 19-én iktatták be a királyi helytartót, amelyen résztvett dr Weinberger Mózes cluji főrabbi is. Ez alkalommal tartott beszédét augusztus 20-án teljes egészében leközölte a fővárosi rádió. Ez az első eset, amikor a bucaresti-i rádió zsidó rabbi szavait továbbította. Itt említjük meg, hogy Silviu Dragomir, a kisebbségi ügyek főköormánybiztosa és Hodor Victor főtitkár leadták névjegyüket dr Weinberger Mózes főrabbinál és megköszönték, hogy résztvett a királyi helytartó beiktatásán.

— **Uj rabbi Párisban.** (Páris) Dr Salamon Ehrmann, az Agudának világszerte ismert egyénisége elhagyja Frankfurt a/Main és Párisba költözik, ahol rabbiállást fog elfoglalni.

— **A Woodhead bizottság nem lesz kész az év vége előtt.** (London.) A „Daily Telegraph and Morning Post” írja, hogy MacDonal gyarmatügyi miniszter a következő nyilatkozatot tette: „Sürgősnek találja, hogy a palesztinai felosztási bizottság a lehető legrövidebb időn belül terjessze be jelentését, de ennek dacára nem remélhető, hogy az év vége előtt befejezést nyerne a bizottság munkája.”

— **Egy litván jesiváról.** A litvániai Tels városában működő jesiváról a következőket írja egy varsói lap: A német okkupáció alatt 1917-ben elismerték ezt a tanintézetet főiskolának és a litvániai kormány megadta neki azt a jogot, hogy növendékei a főiskolai hallgatóknak járó kedvezményben részesüljenek. A jesiva vezetőségétől kiállított igazolásra a vasuton 50 százalékos kedvezményt kapnak, 400 növendék tanult itt éjjel-nappal. Az idegen számára különös attrakció az a 70 növendék, aki nagy akadályokat leküzdve, messze földről jött ide tanulni. Vannak olyanok, akik érettségiztek gimnáziumokban, akik egyetemet jártak és otthagyták tanulmányaikat. A világ minden tájékáról érkeznek oda, Afrikából épügy, mint Braziliából. Sok német zsidó egyetemi diplomával jött. Érdekes, hogy dacára annak, hogy a böcherek között igen gazdag emberek fiai is vannak, ebédet mindenki a közös menzán eszik. A jesiva költségvetése körülbelül 30.000 dollár. A szegényebb növendékek segélyt kapnak a második évfolyamtól kezdve. A támogatás legnagyobb része Amerikából jön, mivelhogy a gazdag amerikai növendékek szülei nagy propagandát csinálnak a jesivának és akik egyszer ott volt, az igyekszik legalább valakit oda küldeni.

Budapestre utazók figyelmébe

Orth. kóser penzió Budapest központjában, Andrassy-ut 43. szám. Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák folyóvízzel. Kívánatra diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

Friedman Józsefné

Kármel-pansio (Andrassy-ut 43)

Telefon: 12.89.67.

vagy Oradeán: özv. STRASSER IGNAIZNE Strada Nicolae Iorga 17. szám alatt.

Terrorcselekmények a Szentföldön

Lydda mellett a Leznik Mordechaj 25 éves zsidó rendőrt, aki egy arab autóbuszon teljesített hivatalos szolgálatot, egy arab utas agyonlőtte. A gyilkos elmenekült. — Haifában egy terroristának ismert arabot le akartak tartóztatni. Az ellenszegült, mire a rendőrség agyonlőtte. — Külföldi lapok tudósítói számára a cenzurát felfüggesztették. — Ramleh mellett, Sarafend-nél nagyon súlyosan megsebesítették Gabriel Sheloush mérnököt, aki autóján utazott. Napokig feküdt élet-halál között, s most sebesülésébe belehalt. — Tewfik Ashanti arabot az elmúlt héten arabok megsebesítették. Néhány napra rá, amikor felkereste egy jaffai orvos rendelőjét, ott lőtték agyon. A gyilkos elmenekült. — Hennoch Leiblich 26 éves zsidó rendőrt az amerikai zsidó telepen Gan Jawneh mellett arab terroristák súlyosan megsebesítették. Sebeibe belehalt. — Weiner Sámuel, amikor Tel-Avivból Jeruzsálem felé utazott autójával, arab terroristák megtámadták és kövekkel olyan súlyosan megsebesítették, hogy az 58 éves ember belehalt sebesülésébe. — Zsidó segédrendőröket, akik Kfar Menachem-be uniformisokat és municiót szállítottak, az uton arab terroristák megtámadták és teljesen kirabolták. — A Givat Mose szefárd zsinagógát felgyújtották terroristák a Sapiró negyedben és amikor oltani akarták, állandó fegyvertűzzel akadályozták meg az oltást. Rettenő életveszedelmek között sikerült csak a Tóratekereseket megmenteni a lángokban álló templomból. — A Jaffa és Tel-Aviv között levő Neve Schaanan negyedben levő Talmudtóra iskolára bombát dobtak a terroristák. Fel is akarták gyújtani, de sikerült a tüzet lokalizálni. — Fehrad Khurdi rendőr-szuperintendánst Jaffa mellett arab terroristák agyonlőtték. — Jochanan Ritler segédrendőrt, amikor őrségen állott, agyonlőtték. — Ábrahám Arje és Weintraub Sámuel segédrendőrök, amikor őrzésben lovagoltak, hátulról lövéseket kaptak. Arje a helyszínen meghalt. Weintraub könnyebben megsebesült. — A Jeruzsálemből röviddel ezelőtt elrabolt arab rendőrtiszt holttestét Nablus mellett megtalálták. — A sarafendi katonai tábor mellett két zsidót találtak súlyosan megsebesülten. — Brit csapatok 120 házat romboltak le egy Akko melletti arab faluban, mely büntetés volt azért a szárazföldi aknáért, amelynek robbanásakor egy angol tiszt meghalt. 12 arab falu ellen különböző büntetéseket szabtak ki. — Egy angol katona megsebesült egy szárazföldi aknáért, amely a nablusi kerületben robbant. — Jaffa és Tel-Aviv között megsebesült egy kormányzati ambulans és asszisztense. — Sarafend közelében megtámadtak egy kocsit, amelyen zsidók ültek. — Ramleh-ban megsebesült egy zsidó sofőr és egy zsidó leány. — Tel-Aviv melletti Tel Chaim negyedben egy Ábrahám Beitán nevű zsidót megölték ismeretlen tettesek. — Jaffában megtámadták a Spinney üzletet. Három arab megsebesült. Számos gyújtogatás is történt. — Szigorú sajtócenzúra lépett életbe, nem szabad írni csapatmozdulatokról, csak hivatalos közleményeket szabad közölni. — Jaffában összeütközés volt a főbb utcákon. A rendőrség tüzelt és egy arab meghalt, öt megsebesült. — A hebroni kormányzói épületet megrongálták. — Tulkerem vasútállomását megtámadták arab terrorcselekmények és 20 fontot elraboltak. Két katonai pilótát megölték Tulkerem mellett, akik kényszerleszállást hajtottak végre. A kényszerleszállás egy katonai harc idején történt, amikor is 11 terroristát öltek meg. — Negev-ben Izsak Haberkorn 27 éves segédrendőrt megölték, aki Mismar Hasaronból való volt. — Casarea-ból elrabolt görög szerzetesnek és fivérének holttestét megtalálták szintén Tulkerem mellett. — Londonból 120 különlegesen kiképzett rendőrt indítottak utnak Palesztina felé és szeptember havában újabb 350 embert küldenek kiképezve. Az összes brit csapatokat kicserélik, akik eddig Palesztinában teljesítettek szolgálatot. Egy új gyalogsági brigádot is küldenek a napokban megerősítés céljából. Malcolm Macdonald látogatása óta — amint a „Times” írja — 2000 újabb segédrendőrt állítottak szolgálatba, akik önként jelentkeztek.

— **EGY VARSÓI ZSIDÓASSZONY ÖT MILLIÓÉRT „MEGVETTE” A TULVILÁGI ÉLETET.** (Varsó). Rechse Reichman nevű idős zsidó asszony, akinek senki hozzátartozója nincsen, évekkel ezelőtt felkereste a gerer rebbet és azt kérte, hogy igérje meg neki a tulvilági üdvösséget és ha ezt megteszi, akkor 150.000 zloty-t érő varsói házáat (cca öt millió lej) a Jeruzsálemben levő Sefat Emeš talmudiskolára hagyja. A gerer rebbe megígérte a „tulvilági üdvösséget” és most, amikor meghalt az asszony, végrendeletéből kiderült, hogy valóban a jesivára hagyta házáat és egyéb vagyonát.

— **Brazília emigrációs-ajánlata.** (Páris). A francia lapok szerint a brazil kormány elhatározta, hogy 10.000 zsidót beenged, akik Németországból és Ausztriából kivándorolnának, de csak azzal a feltétellel, hogy mind mezőgazdasági munkát kell végezniük és a zsidó szervezetek megfelelő anyag- és eszközöket kell nyújtaniuk a szükséges felszerelések beszerzéséhez. A braziliai sajtó emigrációs minisztérium felállítását követeli, mert 50.000 munkásra van szükség, hogy a természetes gazdasági lehetőségeket kiaknázza. Paraguay kormánya is hajlandó bizonyos számú emigránst beengedni, különösen azokat, akik mezőgazdasággal akarnak foglalkozni és legalább 10.000 frank társulással bírnak.

— **KFAR CHANA MELLETT 14 ARAB HALT MEG.** A jenini distriktkomiszárt, G. S. Moffat megölték az arab terroristák. Két arab terrorista benyomult a jenini kormányzói épületbe és agyonlőtték Moffat két revolverlövessel. Moffat holttestét Haifába vitték eltemetni. — Kfar Chana mellett a Nazaret-Tiberias uton harcra került sor a katonaság és arab banditák között. Egy autókollonét erősen lövöldöztek. A csapatok válaszul tettek és 14 terroristát öltek meg. A banda maradványa megszökött és 11 fegyvert hagyott vissza. Egy katona súlyosan megsebesült.

Wasserstrom Sándor

Bukaresti miniatűrök az ünnepek előtt...

— A „Népünk” eredeti riportja —

București. Tíz napig voltam most az ünnepek előtt a román fővárosban. A nyár vége felé, amikor már rövidülnek a napok, hamar kigyulladnak a hatalmas transzparensek a bulvárok felett, különösen érdekes ez a hatalmas főváros. Hűvösek az éjszakák, de még meleg a nappalok. Messziről, valahonnan a tenger felől áramlik errefelé a friss levegő és ami legjellemzőbb: teli tehergépkocsik rohannak végig az uccákon mind fával rakottan. Bukarest készül a télre!

Ami legjobban megkapott, hogy *míg a világ legtöbb helyén lázas nyugaltság uralkodik, hiszen ezekben a napokban hangzott el Hitler nyers és brutálisan őszinte beszéde Nürnbergben, ezekben a napokban repült Chamberlain Londonból Berchtesgadenbe, a szudeta német vidéken tankok dübörögnek, az egész világ lázban ég, — addig Bukarest nyugodt. Nem csupán „királyi szavak” vannak, hanem királyi tettek is. Őfelsége és kormánya kemény kézzel valóban a biztos rév felé vezetik az ország hajóját. Nincsen semmiféle „kilengés.” Rend van! Mindenki a helyén van, mindenki dolgozik, az ország pénzügyei, exportja, importja a legnormálisabb. Az ország megelégedett és jóllakott. Kitűnő termésünk volt, a bányák ontják a szenet és az aranyelő helyek sem tagadják meg magukat. A tengeren új hajók indulnak a piros-sárga-kék lobogó alatt és mintha a nyugalom és biztonság szigete volna Románia a zugó, nyugtalan óceánban, amit ma Európának neveznek.*

BAR...

Kifelé ezt mutatja a bukaresti élet és gazdasági téren befelé is abszolút biztonság van. A zsidóság körében is nagy a bizalom és reménység, bár az elmúlt antiszemitizmus keserű emlékeket ébreszt és a sok éven át tartó fektelen uszítás nem mult el nyomtalanul. A zsidók nem élnek annyira kifelé életet, mint régebben, bár a bár-ok most sem zsidómentesek. De miért is vonuljanak vissza, hátha egyetlen zsidó sem járna a bukaresti, vagy más város kávéházaiba és klubjaiba, akkor nem volna antiszemitizmus?

SZOLIDARITÁS.

A zsidó szolidaritás itt nem frázis. Lépésről lépésre találkozunk vele. Azok az emigránsok, akiket a rossz-sors errefelé kerget, nem halnak éhen. A regáti zsidónak van szive. Amikor odaérkeztem, lapunk megbizottja mondotta, hogy egy helyen volt, ahol személyesen szeretnének beszélni a lap szerkesztőjével. Elmentem a helyre és kiderült, hogy a lap véletlenül odajutott és jár nekik már hat hónapja. A cég román cég, sőt nevében benne van a „győzelem” is. Ennek a szövetkezetnek vezetője zsidó. Nem tudja olvasni a lapot, de fizetni akarja. És megkért, hogy bár ő fizeti, de mert nem érti, küldjük egy szegény, magyarul beszélő zsidónak ingyen. Egy str. Smardani, Amerikából visszatért román kereskedő pedig csupán azért járhatja a magyar nyelvű zsidó lapot, hogy azt ardeali zsidó alkalmazottai olvashassák. Ez az ó-királyságbeli zsidó mentalitás.

Viszont tudnánk sok embert felsorolni, akik csak magyarul beszélnek és sok pénzük van, mégsem jut zsidó kulturális célra semmi! Sokat és sokan tanulhatnának ettől a szövetkezeti igazgatótól és csak románul beszélő kereskedőtől...

ÖNERZET.

Vagy talán nem érdektelen az sem, amit egy előkelő orvos rendelőjében tudtam meg az ottlevő asszisztensnőjétől. Elmondotta ez az aradi urilány, hogy jelesen érettségizett, kitűnően bírja a román nyelvet és amikor állást keresett, kapott is egy előkelő bojár házában. Ott a gyermekeket tanította, még a templomba is járt velük, de nemcsak a világiakra, hanem a reggeli és esteli imáikra is ő tanította be őket és mert nagyon megszerették, a bojár uradalom ügyeibe is beavatották és sok, a hatalmas uradalom ügyeit, könyvelését, levelezését egy részét is ő intézte. Az elmúlt év karácsonyának táján, amikor Goga-kormány alakult, olyan atmoszféra keletkezett a házban, hogy amit eddig nem firtattak — kiderült. Kiderült a bojár család kedvencének zsidó mivolta. A dúsgazdag bojár előkelőség a karácsony ünnep beállta előtt a gyónás kötelezettségére hívta fel ugyanis, de ennek válasza annyira őszinte és kategorikus volt, hogy az igen válaszos nagy ur nagyon megdöbbent és őszintén kijelentette, ha tudta volna, akkor... nem vette volna fel. A lány menni akart azonnal, — de marasztalták. Hiszen nagyon szerették és nagyon használható volt. Bizonyos munkakörben pedig nélkülözhetetlen. „Megbocsájtották” neki, hogy zsidó. De nem birt tovább maradni. Akárhogy is marasztalták. Most asszisztensnő egy orvosnál, ahol sok dolga van, kevesebbet keres, de nem „döbbenek meg”, amiért zsidó...

MOLYTALANITAS.

Sétálok az uccán. Egy nagy házba megyek, ahol dolgozom van. Nem belvárosi bérpalota, hanem régen épült, régimódi épület. Az udvaron ruha szárad. Közöttük három tallesz. Érdeklődöm, miért vannak kitéve? Megtudom. Egész éven át nem használják, beafalozták, de egy kicsit mégis molyos lett, most kimosták és kitétték száritani. Bukarest zsidósága így is készül a nagyünnepekre. Molytalanítja a talleszeket.

SZLICHESZ.

A bukaresti zsidóság szlicheszra is felvonul. Ott voltam amikor első nap szlichesz kezdődött. Itt úgy mentek a templomba, mint a nagy chasszid rabbiknál. Nem reggel négykor vagy ötkor, mint a legtöbb askenázi helyen, amely a maga miszticizmusával, hangulatával oly közel fér az ember lelkéhez. Nem, itt más a „divat”. Éjjel 12-kor kezdődik a „róráté.” Elindulnak sokezen a kávéházakból, klubbokból, meg sokan otthonról is és elmennek — templomba. Ott imádkoznak, illetve hallgatják a nagyszerű kántorok keleti szép dallamait, azután ki visszamegy a kávéházba, ki meg hazamegy lefeküdni. Ez a bukaresti szlichesz...

ORGONA.

Viszont ez meg a bukaresti „esküvő”. Megtudom, hogy egy előkelő ortodox vezetőférfi, akinek szerepe van az erdélyi zsidó hitközségben, férjhez adja leányát egy bukaresti konzervatív rabbi fiához. Egy tanárhoz, aki viszont egy másik, a régi, 150 éves és a Mosilor-on levő kis község rabbijának fia. És, mert vannak bukaresti furcsaságok, ne gondoljuk, hogy egyik, vagy másik konzervatív templomban tartják az esküvőt. Nem! Ők a fényes esküvőt a még fényesebb és még orgonásabb Korall-templomban tartják meg. És a kóser diner-t is megrendelik, de azt az Unió klubban szervírozzák. Tehát nem úgy rendezik, mint mondjuk Vácott, vagy Magyarlápason. Hanem úgy — mint Bukarestben. *Két ortodox — a Korall-templomban esküszik, ott, ahol orgona bug, — de a közönség nem is zug: csak nekünk erdélyieknek tűnik ez fel...*

MESÜMED.

Samuel Karres! Ne gondoljuk, hogy ez zsidó név. Csak a besszarábiai bőrkereskedők meg a bukovinaiak hiszik azt, hogy Samuel Karres medgyesi börgyáros zsidó volna. Mert olyan „Sámueles” neve van. Meg a Karres is „gyanus”. Holott jó szász és jó gazdag. És nem is szereti a zsidókat. (Melyik német szereti?) Volt neki egy Max Kray Krainic nevű képviselője, aki a fővárosban attól félt, hogy kiteszi a „Smüel” állásából, ezért kikeresztelkedett. De nem ért semmit, mert ha „Samuel” jó fiu is, de Karres — nagy antiszemita. Így áll ott most megkeresztelve Krainic ur, viszont az ó-királyságbeli, bukovinai és besszarábiai zsidó kereskedők még mindig nem tudják, hogy Sámuel Karres ur nem zsidó. Sőt!

VAGAS.

A bukaresti gabella körül is sok baj van. Két bukovinai hitsorsos, — amint az egyik régebbi beszámolómban megírtam — kibérelte a gabellát és mivel a bérlők erősen akarnak profitálni, azóta sok baj van vele. *Még az erdélyi hitközség szárnyasvágóházát is betiltották, illetőleg ott sincsen vágás.* De mert ezek nem akarnak „keveredni” a nagy hitközség gabellájával, ezért a sakter házról házra jár. És érdekes, hogy sok olyan család van Bukarestben, akik a kifelé való élet során nem ragaszkodnak nagyon a vallási szabályokhoz, de a házuk kóserőségére nagyon is vigyáznak. Nagyon szabadon gondolkodnak — de nem esznek tréfót. Bár annyi boldog esztendőnk volna, ahány zsidó család — sajnos — megésszi a nem „glatt-kosert” a szép román fővárosban.

Végül csak annyit. *Most, a nagy ünnepek előtti hangulatban szomorúan állapíthatjuk meg, hogy nincs egy erélyes kéz, amely a nagyszámu bukaresti zsidóságot egybefogja. Általában a nagy és kiemelkedő, tetterekész zsidó vezéregyéniségekben nagy a hiány minden vonalon. Ahogy az erdélyi zsidóságnak is hiányzik egy olyan „mindent összefogó” kéz, úgy a bukaresti zsidóság is mindenfelé divergáló életérdekeit sem tudja egy kézbe összefogni. Pedig, ha valaha szükség volt az összefogásra, úgy ma igazán ezeknek jegyében kellene minden zsidó ügynek történni. Összefogni, mert csak ebben rejlik az a his erő is, ami bennünk még van...*

Érdekes ujítást

vezetett be a Heinrich szappangyár a **SENLASLO** toalett- és fertőtlenítő szappan fogyasztói részére. Ugyanis aki a Senlaslo-szappant csomagoló papírból 12 darabot összegyűjt, az bármelyik szappant árusító üzletben teljesen ingyen kap azokról egy darab azonos nagyságu Senlaslo-szappant. Ezen ujítás által a közönség szélesebb rétegeiben és nagyobb mértékben fogják megismerni a ma már nélkülözhetetlen Senlaslo szappant, amely amellyel, hogy egyuttal kellemes illatú piperecikk, több kiváló orvostanár egybehangzó szakvéleménye szerint tökéletesen fertőtleníti és annak használata megvédi a fertőző betegségek ellen.

Roshasonoi elmélkedés

Az amerikai zsidóság szeretetáldozata...

Irla: Just Mose

Az utóbbi években a világ zsidóságának figyelmé azokra a zsidókra összpontosult, akik messzi eltávolodtak a zsidóságtól, de az üldözések visszatértették őket a zsidóság ösvényére. Ezeket találtuk érdekeseknek, ezeknek a sorsát kísértük feszült figyelemmel. Közben pedig elhanyagoltuk azt az értékes réteget, amely nem kényszerből, hanem hitből és szeretetből tartott ki a zsidósága mellett. Különösen azokra a zsidókra nem figyeltek, akik a legteljesebb emberi szabadságot élvezik, akik teljes emancipációban élnek és gazdaságilag is függetlenek, akik elindulhattak volna a beolvadás útjára de nem tették. Ellenkezőleg! Ezek a zsidók nagyszerűt alkottak az utóbbi husz esztendőben. Ezeket nem hajszolta a zsidógyűlölet „pissza”, hanem ezek az egyenes utról egy pillanatig sem tértek le az önérzetes, öntudatos zsidóság útjáról. Kik ezek? Az amerikai zsidóság ötmilliónyi nagy rétege.

Husz esztendeje kísérem figyelemmel az amerikai zsidóság életét és munkáját. Az ukraina pogromok óta. Még visszaemlékszem arra az időre, amikor Ukrajnába nem csupán pénzeket küldöttek a fehér-terror által legyilkolásra ítélt zsidóságnak, hanem ott hagyták a biztonságukat, a szabad Amerikát és maguk is eljöttek a végtelen orosz steppekre, hogy segítsenek zsidó testvéreiken és számtalan sokan hagyták ott életüket a részeg ukrán muzsikok között csak azért, mert menteni akarták a szorongatott zsidó testvéreiket. Tul közel vagyunk még a tegnapi történelméhez, ezért nem is tudjuk objektíven látni azoknak az áldozatoknak mérhetetlen nagyságát, amelyet az amerikai zsidóság hozott az üldözött kelet- és középeurópai zsidókért. Majd a jövő történelemírója fogja tudni ezt mind csokorba szedni és kellőleg értékelni okulásul és épülésül az utánunk következő ezernyi zsidó nemzedéknek. Amikor az Egyesült-Államok bevándorlási törvényét meghozták, annakidején érezték a zsidók, hogy főleg a lengyel és orosz zsidóság ellen irányul ez, mégis minden lehetőleg elkövettek, hogy ez a törvény ne lépjen életbe. Már vége volt a híres „prosperity”-nek, tudták, hogy újabb zsidó bevándorlással csak a maguk gazdasági helyzetét nehezítik meg, mégsem tekintettek önmagukra, hanem azokat nézték, akik menekülni akarnak az orosz és lengyel pokolból. Csak az értékeli, mit jelent a zsidó szolidaritás, aki életében már keresztülszenvedett egy menekülést és tudja, hogy mit jelent, amikor palakit tárt karokkal vagy ellenségesen fogadnak.

Azonkívül, hogy rengeteg millió dollárt adtak a két évtizeden át az európai zsidóságnak, sok könnyet száritottak fel, sok meleget szereztek elhagyatott zsidó házakba, sok család életét és létét mentették meg, — még más is járunkra irandó. Az, hogy nem csupán a gazdag ember érdektelenségével adtak; ha-

nem a komoly és ügyes üzletemberek praktikuságával is. Nemcsak „cedokot”, hanem komoly alapot arra, hogy existenciájukban legyenek segítségükre. De még többet tettek politikailag akkor, amikor mindenkor latba vetették befolyásukat és felemelték tiltakozó szavukat, amikor bárhol a világon zsidókat egyénileg, vagy kollektíve valami súlyosabb sérelem ért. Sehol a világon nem vitték oly komolyan keresztül a németellenes bojkottot, mint ott.

Külön fejezetet érdemel majd a jövő történetírójának könyvében az a hősi teljesítmény, amelyet Palesztináért tettek az amerikai zsidók. Kimeríthetetlen erőforrást jelent az amerikai zsidóság. Ne gondoljuk, hogy a százmillió dollár adását unják már. Még tudnak és fognak adni. Egy pillanatig sem felejtik el, hogy hat millió zsidó testvérük nagyrésze senyved Európában és azoknak hol anyagi segítség kell, hol pedig morális támogatás, amelyet mindenkor szívesen rendelkezésre bocsájtanak. Ha figyeljük, hogy vallási téren mennyit áldoznak, hány száz európai jesiva él az amerikai zsidók jóvoltából, akkor láthatjuk, hogy nem csupán egyetemek érdeklik őket, hanem a lublini jesiva éppen úgy, amelynek szintén adtak.

Most, amikor önmagunk előtt is számadást kell adjunk, hogy mit tettünk az elmúlt évben és kire, mire gondolunk szeretettel a megpróbáltatások napjaiban, engedjék meg nekem, hogy ne a szenvedő és az asszimiláció tengeréből erőszakkal kimenekített zsidóknak áldozzam, hanem arra az ötmillió nagyszerű zsidó testvéremre emlékezzem, akik Amerika szabad földjén, — amikor lehetnének közömbösek és érdektelenek a többi zsidóság iránt, — minden erejükkel azon vannak, hogy enyhítsék a zsidó fájdalmat és zsidó könnyet. Nem követek el bűnt, ha kimondom, hogyha az amerikai zsidóságot üldözték volna, a német zsidóság nem lett volna oly együttérző. És a magyarországi zsidók is több hasznát látják majd a megtagadott „idegen” zsidóknak, mint amennyit ők használtak a nagy zsidó közösségnek.

Az új év küszöbén emlékezzünk meg „gazdag” amerikai testvéreinkről, akiknek bizonyára vannak dollárjaik, de ami még milliónyi dollárnál is többet ér: a nagy szívük és van, aminek áldásait az egész zsidó világ érzi és látja! A Roshasonoi alkalmából csak azt kívánom magunknak minden zsidó testvéremnek, hogy ne kényszerből szolgálja a zsidó ügyet és eszmét, hanem szeretettel, ahogy azt amerikai testvéreink tették és fogják tenni a jövőben is!

— N. FUCHS ILA megkezdte ismét az angol nyelvtanítást. Str. Rimanóczy 12.

A rabbi ur sir...

Pontosan öt óra volt reggel, amikor elindultam a templomba. Hűvös szél fújt és fázósan összehúztam felöltömet, amíg odaértem. A hangulat ma különösen szomorú, elvégre a zsidó évezredes kín ma jobban meg fog bennünket, mint valaha.

A megboldogult főrabbi melletti ülésen ott áll a város beszéd-jének ősz elnöke, a nagy tudású Reb Pinchesz. És mellette ül egy rabbi, aki Berlinből menekült el néhány hónappal ezelőtt. S ahogy a kántor szívbemarkoló hangja szárnyal, a berlini rabbi félig lehunyt szeméből patakanak a könnyek. Végig folynak arcán és az agy is fájdalmas, megkínzott arc, nem „egy ember” arca, hanem az egész zsidóság martiriumának modellje. Ez nem „egy berlini zsidó”, hanem a középeurópai zsidó, amelyik vándorbotot vett a kezébe és fut-megy-rohan országokon át és sehol sincsen nyugalma. ... Szívem összeszorult, úgy éreztem, hogy az én szememből is szivárog egy könnycsepp. Szégyeltem... pedig igazán nincsen mit szégyelni azon, hogy mi férfiak is sirunk. Gondolunk öreg szüleinkre, gondolunk fiatal gyermekeikre. Életalkonyok, amelynek nincs napsugara, gyermeki jövő, melynek nincsen horizontja...

...Künn, a természetben már virradt, de nálunk, a mi jövőnkben még nagy a sötétség... csak egyetlen bizalomérzés, ami vigasztaló. A mi életünk lehet torzó, de a zsidó örökkévalóság jobban igaz, mint valaha és azok a könnyek az ősz berlini rabbi szemében nem hiába gördültek le és áztatták a templom márványkövezetét... L. Z.

Segélykiáltás!

A nagybányai főrabbi akciót indított a hozzáérkezett burgenlandi vészkiáltás nyomán a tragikus sorsú és hontalanná vált zsidó testvéreink érdekében. Ennek kapcsán kaptuk a következő szívbemkötő felhívást.

„Segítetek, segítetek!”

Mint két kinyújtott kar, úgy ágaskodott ki e két szó abból a levelből, amelyet a nagybányai főrabbi nekem e napokban mutatott.

Egyik menekült burgenlandi főrabbi írja neki e könnyektől áztatott levelet maga és szétszórt nyája nevében.

Segítetek, segítetek!

Többet nem olvashattam a levelből. Könnyeim elhomályosították látásomat. Szívem összeszorult a fájdalomtól.

Szegény burgenlandi testvéreim! Köztük töltöttem ifjúságomat. Odon templomai között fohászkodtam a Mindenhatóhoz. Pénteki gyertyák fényében uszó előkelő házaikban szívtam magamba a szombatok tulajdonosi gyönyörét.

Es most? ... Megborzadok e kérdéstől. Templomainkban megszólalt immár a sórákürt. A beálló tél komoran integet felénk jégujjaival. A fák fonnyadt levelei titokzatosan zizegnek. Senki sem tudja, mit hoznak a közeli hónapok. A napok, az órák, a percek belehasít egy fájdalmas segélykiáltás.

Segítetek, segítetek.

E szerencsétlenek erdélyi testvéreikhez fordulnak segítségért. A pokol mélyéből nyújtják ki reszkető, erőtlen karjaikat és várják, hogy feljükk nyujtsuk segítő jobbainkat. Adományokat kérnek azok, akik mindig csak adakoztak.

Felfogjátok-e, erdélyi testvéreim, mit jelent ez? Imádkoztatok kisemmizett, megkínzott, hontalan testvéreinkért a szent ősz ünnepeken. Imádkoztatok. És teljesítségük kérésüket. Adakoztatok megmenntésükért. Alba-Julia, Krausz Mór, főrabbi.

Mindenkinek tudni kell!

Megnyílt a Heyman udvaron, a volt NAC helyiségében, Oradea, Bv. Reg. Ferdinand 3

„Carmel” orth. kóser étterem

Elv: 1. Finom izletes konyha. 2. Tisztaság. 3. Szolid polgári árak.

Zóna-, abonama- és menü-rendszer.

A kaszusz b. zottság felügyelete alatt. — TELEFON 1400.

Megjelent: Mezei Béla „Ősök és Hősök” c. könyve

A Népünk, mely egy évtizede áll a zsidó betű harcainak első vonalában, fejlődésének egy újabb etappjához érkezett. A nagy ünnepekre megjelent első irodalmi kiadványa Mezei Bélának, régi munkatársunknak, Ősök és Hősök című műve.

Nem kell olvasóinknak bemutatnunk Mezei Bélát. A zsidó betű kipróbált nagyszerű harcosa ő, aki eme kötetével újra bizonyosságot tett arról, hogy olvasóink szeretete és méltánylása helyesen ítélte akkor, amikor Mezei Bélát még a Mult és Jövő hasábjairól kegyeibe fogadta.

Az Ősök és Hősök c. kötetben foglalt novellák egy kis része már megjelent lapunk hasábjain és éppen az osztatlan tettség, amellyel ezek a novellák lapunk olvasóinál találkoztak, adta az impulzust lapunknak, hogy irodalmi kiadványainkat Mezei Béla kötetével kezdjük el.

Izzó fajszeretettel vonul végig Mezei Bélának minden során. Szereti a mi üldözött fajnkat még hibáival és gyarlóságaival is. Ha ott rámutat is ezekre a hibákra, de rögtön megtalálja a kiengesztelő, gyógyító hangot, amellyel mintegy expialja a fajszeretét törvénye ellen elkövetett bűnét. Evezredek öröklött bánatát sirja el a Kaiszel Hámároiban, ebben a gyönyörű kis szindarabban, amely a zsidó gondolatnak éppen egy szimfóniája, mint az emberi gondolatnak és létnek örök szimfóniája marad mindenkor Beethoven IX. szimfóniája. Foetikus és elragadó részletek ömlenek végig a könyven, amely — nem hisszük, hogy csalódnánk, amikor ítéletünket előre leszögezzük — valószínűleg szenzációja lesz az erdélyi könyvtársaknak. Anélkül, hogy munkatársunkkal szemben az esetleg menthető elfogultság hídjába esnénk, kimerjük mondani, hogy Mezei Béla könyve egyetlen intelligens zsidó házból sem fog hiányozni, ahol még akarnak és tudnak elmerülni a tiszta irodalom mindenkor örömet és sorsunkkal való megbékélést jelentő szépségeibe. A könyv első lapjait Leitner Zoltán komoly bevezető tanulmánya tölti ki, amely nivós esszé formájában ad izelítőt a mai zsidó irodalom problémáiról.

A könyvet igen izléses kiállításban a Grafica műintézet hozta ki Grünbaum Ernő rajzolóművész stílusos fedőlapjával.

W. S.

— Berlin legújabb zsidóstatistikája. (Berlin.) Most elkészült a német főváros lakosságának hivatalos statistikája, amely szerint a német birodalom fővárosában négy millió lakos, él ezek közül 145.000 zsidó. Ezenkívül él még 40.000 ember, aki fajtája szerint zsidó, de más vallású és 60.000 kevert mischling. A város zsidó lakossága gyorsan szaporodik, mert vidéki városokban és községekben képtelenek a zsidók maradni. Bajorországban az összes zsidó kisiparosokat kiűzték műhelyeikből — Nürnbergben fajgyalázás vádjával eljárást indítottak dr. Richard Kohn bankigazgató ellen és gazdaságilag teljesen tönkretették. — Németország délnyugati részén könyörtelenül folytatják a zsidóellenes bojkottot és árjásítást. Mannheimban teljesen kismimizik a zsidókat a kereskedelmi életből. Konstanzban nyolcvan éve fennálló cégeket szüntették meg. Pfalzban az összes zsidó üzletek és üzemek megszűntek. Wormsban hasonló a helyzet. Westfáliában a ruházati iparból kizárták a zsidókat. A Ruhr vidéken azokat a munkásokat, akik zsidótól vásárolnak, kizárják a „népsegély” akcióból. A munkanélküli zsidókat Berlinben ingyenes közmunkára használják fel.

— Az ifjúsági allija sikere. (Jeruzsálem.) Igen kedvező bevándorlási certifikát mennyiséget kapott a palesztinai zsidóság az ifjúsági allija elősegítésére. Nincsen számokhoz kötve, ennél fogva lehetőség van rá, hogy 1938 október 1-ig 800 ifju utazzon ki. Ezenkívül 145 certifikát elintézése is folyamatban van. A szervezetek által ez évben kivitt ifjak száma október 1-ig több, mint 3000-et tesz ki. Itt említjük meg, hogy Romániából is szép számmal jutnak ki ifjak, többek között Erdélyből is mennek ki huszonötön, akiknek ügye elintézés alatt áll.

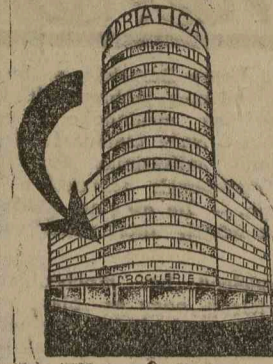
— A gyergyószentmiklósi Talmud-Tóra augusztus hó 28-án tartotta meg szokásos chevra szide-ját, amelyen jelentékeny számban vett részt a város zsidósága. A Talmud-Tóra vezetői Rubin Izidor és Steinerman Manó fáradságot és áldozatot nem ismervé, a hitközség legvirágzóbb intézményévé építették ki a Talmud-Tórát. A Chevra-Szide is nagy körültekintéssel lett megrendezve, amelynek legjobb érdeme Schwartz Mártonnéti illeti. Izsák S. hitközségi elnök köszöntötte a megjelent vendégeket, majd a főrabbi tartotta meg nagyszerűen felépített beszédét. Weisz Áron kántor 11 éves kislia, Leibi a közönség élénk tetszése mellett alkalmi drosét tartott. A chevra szide igen jó hangulatban a késő éjjeli órákban ért véget.

Erdélyiek figyelmébe!

DROGUERIA CARAIMAN

BUCUREȘTI

Academiei 1 colț cu
Str. Doamnei
Tel. 545.80.

Raktáron tartja az összes bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességeket, injectiókat, valamint az összes illatszereket és kozmetika cikkeket. Nagy választék Houbigant, Caron, Chanel, Michel, Guerlin, Patou, Grolle, stb. gyártmányokban.

Kérem kirakataimat megtekinteni és mérsékelt áralmról vételkötelezettség nélkül meggyőződni

SALAMON MÓR
gyógyszerész
DROGUERIA CARAIMAN

— BARMIZVOH. — Impozáns barmizvoh-ünnepély színhelye volt a budapesti orth. hitközség diszterme. Friedmann József és neje, a népszerű Karmel-penzió tulajdonosai ünnepelték Ervin fiuk barmizvóját a színültig megtelt diszteremben. Az ifju csaknem egyórás charifusz- és magdúsz drósója magával ragadta a hallgatóságot. Este a Karmel-penzióban folytatódott az ünnepség, pompás m'lave malko keretében. Ez alkalommal Steif Jonathan rabbi, óbudai Freudiger Ábrahám hitk. elnök, Klein Márkus saschevra-elnök, Schreiber Sámuel hitk. alelnök, dr. Deutsch Adolf igazgató felszólalásai és Preisz Mózes főkántor énekszámái emelték az ünnepség fényét. Az ünnepélyen ott voltak többek között Kahan-Frankl Samu irodai elnök, dr. Reiner Imre jogtanácsos, Schlesinger Adolf hitk. előjáró és a fővárosi orth. zsidó közelet számos más kiváló reprezentánsa.

Kényelmes Pensió!

Elsőrendű ort. kóser vendéglő és bodega!

Gelbstein-nál, București

Str. Azilul de Noapte 12. Telefon 51-2-39

Olcsó és pontos kiszolgálás!

— 93 éves korában elhunyt Weisz Antal ipolysági ortodox izraelita főrabbi. Ipolyság és vidékének orth. izr. főrabbiját osztatlan részvét mellett helyezték örök nyugalomba szeptember 5-én. Az elhunyt agg főrabbit 60 évi működése alatt határtalan szeretettel és példás megbecsüléssel vették körül hivei, kinek igazi lelkipásztorja volt. Weisz Antal puritán élete mintaképe volt a megtesztelt szeretetnek és munkásságát mindig mély vallásosság jellemezte. Hosszu pályafutása alatt igazi irányítója volt saját hivein túl messze vidék zsidóságának. Végrendelete szerény és tiszta életét egyszerű és magasztos gondolkozását juttatja kifejezésre, melyben megtöltötte emlékbeszédek megtartását. Az elhunyt főrabbit templomából vitték hivei az ipolysági orth. izr. temetőbe. Temetésén ritkán látott nagy tömeg bucsuzott szeretett főrabbijától.

— UJ ELNÖKÖT VÁLASZTOTT A DEBRECENI ORTH. HITKÖZSÉG. (Debrecen.) Husz éven át volt elnök Bernfeld Sámuel a nagy debreceni hitközségben, de már régebben lemondott tisztségéről. A napokban folyt le az új választás, amelyen ismét Bernfeld Jakabot választották meg elnöké. Nem tartotta meg azonban tisztségét, mire a hitközség közgyűlésén örökös diszelnökké választották meg. Az elmúlt vasárnapon egyhangulag Braun Mórát választották meg, aki a régi szellemben fogja tovább vezetni a nagymulti hitközséget. Alelnökök lettek: Sréter Mór és Waldmann Albert.

Ismeri Ön a TELLMANN szövetet?

Ha nem —
ugy kérje minden
posztókereskedésben
csakis a

TELLMANN VILMOS és TÁRSAI Rt.

braşovi posztógyár által gyártott
kiváló minőségű szövetkülönlegességeket
Meg fog győződni, hogy gyártmányait egyetlen
posztógyár termékei sem mulják felül!

Hét-ről-hét-re

Páris. — Tudvalevőleg Henry Bernstein, a híres zsidó író visszaküldte Mussolininek többrendbeli kitüntetését. A „Paris” Soir”-ban megindokolja egy cikkében a visszaküldés okait. Nagy csalódását feje ki, amiért az olasz fascizmus antiszemita utra tért. 1936-ig a legzseniálisabb európainak tekintetem a Duce! — mondja Bernstein. — De az olasz antiszemitizmus rosszabb, mint a német, mert semmi indoka sincsen.

Zürich. — Az itt megjelenő „Isr. Wochenblatt” abszolút biztos forrásból jelenti, hogy az olasz vezérkar főnöke, Abesszínia meghódítója Badoglio marsall születésénél és vallásánál fogva zsidónak tekinthető. Nemrégiben közölték az olasz lapok azt is, hogy Graziani marsall, Líbia meghódítója, aki egyideig Abesszínia alkirálya is volt, azért kellett lemondjon tisztiségéről, mert zsidó származású. — Az, hogy Balbo marsall, Líbia kormányzója zsidó, már rég tudott ténykörülmeny.

London. — Right Reverend A. H. Home Brown püspök elnöklétével gyűlést tartottak, amelyen elhatározták, hogy társaságot alapítanak zsidók és keresztények részvételével, amely közösen munkálkodik. Résztvettek az ülésen angol, délafrikai zsidó hitközségek képviselői is.

Prága. — Prof. Brodetsky, aki az antwerpeni Keren Hajesod konferencián vett részt, onnan Prágába utazott. Szeptember 17-én Brnnonban volt, ahol Dopzteremben meeting volt. — A most kiadott hivatalos jelentések szerint 1937-ben 459 olyan utlevellet adtak ki zsidóknak, amellyel végleg távoznak az országból. Ezekből 363 az USA-ba ment, Argentínába, 31, Palesztinába 21, tengerentúli más országokban 18, Belgiumba 11, Franciaországba 1, Romániába 6, Németországba, Magyarországra, Svájcba 1—1. Ebből következik, hogy a kivándorlók 80 százaléka az Egyesült Államokba ment és csupán 4—5 százalék Palesztinába. Ezek a számok kimondottan cseh-szlovák állampolgárokról vonatkozik, de nem emigránsokra, akik ott ideiglenesen letelepedtek és tovább utaztak.

Wien. — Egy új rendelkezés értelmében, minden háztartási alkalmazott, aki zsidó szolgálatban áll, tartozik megjelenni a kerületi rendőrségen és ott kérdőívet kell kitöltsön. Az, hogy milyen szenvedések várnak a bécsi zsidókra az ilyen „kihallgatás” után, azt a pillanatban senki sem tudja.

Jeruzsálem. — Az arab terroristák aktivitása mindjohabban erősödik. Tel-Aviv és Ujjeruzsálem kivételével mindenütt szigorú ostromállapot van, este nyolctól reggel 5-ig senkinek hagyhatja el lakását. Alighogy megjavítják az eltépett telefonhuzalokat, azonnal széjjelszakítják más helyen. A terrorbandák is változtatják tevékenységük helyüket, egyik részről a másikra. A felavítási-jaffai határvonal különösen szigorú felügyelet alatt áll. 300 zsidó segédrendőr is van őrségen. A határon betonfalat építenek. Magában Tel-Avivban nyugalom van és az élet normális mederben halad tovább. — Szeptember 10-én a Ruhienberg-művek munkásai, akik egy autóval hazatérőben voltak segédrendőrök kíséretében, egy száz főnyi terrorbanda által lettek megtámadva. Hat segédrendőr meghalt, a hetediket elhurcolták, s valószínűleg megölték. A terroristák közül is számos halott esett támadásuk áldozatául.

Uzhorod. — Az itteni államügyészség az itt megjelenő „Missionárius” című lapot elkobozta, mert zsidóellenes cikket jelentett meg. Nemrégiben elfonskálták egy naptárát is az illető kiadóvállalatnak, mert az is antiszemita tendenciájú volt.

Rio de Janeiro. — Uj hitközség alakult itt, mely szigorúan vallási alapon áll. A berlini Agudasz Jiszroel elhatározta, hogy egy Tórá ajándékoz az új zsidó hitközségnek.

— BÜN MA, MAS ESZROGOT VASAROLNI, MINT PALESZTINAIT! —

Josef Rath nevű sighetzi eszrogkereskedő a napokban nyomtatott körlevelet intézett vevőihöz, amelyben kizárólag olasz és görög eszrogokat ajánl és csak úgy mellékesen jegyzi meg, hogy „Palestina Eszrogim sind mit 25% billiger”. Így, csupán üzleti szempontból intézi ő el az egész eszrog kérdést. Mi meg azt mondjuk, hogy bünt követ el minden zsidó, aki a perfid olaszokat támogatja, meg a pogromhős görögöket, amikor van palesztinai eszrog is. Rath József eljárásának elbírálását a jóérzésű közönségre bizzuk.

Az erdélyi Mizrachi szervezettek roshasonoi üzenete!

Mozgalmunk összes tagjainak és támogatóinak, akikkel együtt dolgozunk és közösen harcolunk Erec Jiszrael felépítése érdekében, az újév beállta előtt szívünk érzelmeit kell tolmácsoljuk.

Mi, akik a zsidó reneszánsz mozgalomban a Tóra szellemével és parancsaival építünk zsidó testvéreinknek a Szentföldön, — el kell mondjuk öszintén mindazt, amit az újévben óhajtunk.

Vigyázzunk továbbra is arra, hogy szerveztünket és annak kereteibe tartozók táborát újabb és nagyobb vallásos tömegekkel bővítsük ki. Eszméink minden zsidó megnyilatkozásban be kell térközzön. Hitközségeinkbe, templomainkba, jesiváinkba, chédereinkbe a nemzeti alapon álló vallásos mizrachi ideológiát felemelt fővel kell bevigyük.

A cionista fronton is vigyázzunk kell a Mizrachi posztulátumaira, hogy a cionista szervezt csakis a Herzl-féle gondolatok hamisítatlan elvei és a kék-fehér lobogó irányban haladjon. Az ország felépítésében eddig is nagy eredményeink vannak, de ezt fokoznunk kell a jövőben, mert csak szívósságunkkal tudunk győzelmet aratni minden téren és a jisuv életében magasztos eszméinket kell minden körülmények között diadalra juttatni.

Testvéreink! Munkatársaink! Adja az Örökkévaló, hogy az ujesztendő a Zsidó Állam-nak Tóra szellemében való megalakulását hozza magával.

Mindannyiatoknak boldog új esztendő kívánunk

a Mizrachi és Brith Hanoar Hamizrachi Központja, Oradea.

SHEMEN SZAPPAN

A Turdéshez
Az arcupaláshoz
A hajjalóshoz

— 53 ZSINAGOGAT ÉS IMAHAZAT BEZARTAK BÉCSBEN. (Wien). A bécsi hitközség jelentése szerint a Németországba való csatlakozás ideje óta 53 zsinagógát és imaházat zártak be és oszlattak fel Bécsben.

— RAV FISHMANN A FELOSZTÁSI TERVEKRŐL. (Bucuresti.) Rav Fishmann, aki néhány napig a fővárosban tartózkodott, kijelentette, hogy az a hír, miszerint a felosztás rövidesen az új tervek alapján be fog következni, nem felel meg a valóságnak. Ez annál kevésbé következhet be, mert semmiféle megállapodás erre vonatkozólag nem történt. Személyi meggyőződését illetőleg, kijelentette Rav Fishmann, hogy elvben nincsen ellene a felosztásnak. Valószínűleg igennel szavazna, ha egy megfelelő felosztási tervet terjesztenének elő. Természetesen elengedhetetlen követelmény, hogy az új Jeruzsálem a zsidó államhoz tartozzék. Szerinte a legközelebbi cionista kongresszus elfogadja majd a felosztást. A Mizrachi semmiesetre sem fog bármilyen felosztási tervbe beleegyezni. Ahhoz minden körülmények között ragaszkodni fog hogy a szent város új része a zsidó államhoz tartozzék.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucurestiben

KATZ orth. **restaurant**
kóser
Bucuresti, str. Carol 32. I. emelet

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA”, ORADEA

HAD FUJON NEKED AZ IVAN.

A berdicsevi rabbiról, Rabbí Léwy Jicchokról meséli a legenda:

Minden Roshasonohkor ő maga futta a sófárt és a hangok oly édesen jöttek a szent hangszerekből, hogy mindenki érezte, hogy a legkeményebb fiú is lágyra fordul. Egyszer azonban hiába volt a caddik minden erőlködése, mintha a sátán ült volna bele a sófárba. Mintha az nem engedné ki a hangokat. Rabbí Léwy Jichok feltekintett az ég felé és dacosan felkiáltott:

— Világ Ura, ha nem akarod, hogy a Te gyermeked sófárt fufhasson, hadd fufjon neked Ivan, muzsik...

Nagy megdöbbenés szállta meg a híveket. De mindenki tudta, hogy mire a caddik újból kezében veszi a sófárt, már minden hang ép oly lágyan, könnyen és édesen fog felszállni az Egék Urához, mint ezéltt...

MINT AHOGY A PÁSZTOR VIZSGALJA NYAJAIT.

Az „Unszans tokel”-nek van egy „köválnorasz” kezdetű mondata, amely így szól: „Mint ahogy a pásztor vizsgálja nyáját, úgy vizsgálj, számlálj és olvass és szabj életet minden élőnek”.

Miért: mint a pásztor? Miért nem a gazda? Ha a gazda vizsgálja a nyáját, megnézi, melyiket érdekes teje, vagy gyapja miatt tovább táplálni és melyiket helyesebb levágni. A pásztor azonban, a teljes számban felelős a nyájáért, a gyengét, a gyepjatlant, a meddőt is megóvjva gazdája számára. Így értelmezendő az ima is: Az Örökkévaló ne, mint gazda vizsgálja az előtte elvonuló embernyáját, mert akkor bizony sok hibást és bűnöst nem volna érdemes életben tartani. De, mint pásztor, ha vizsgálja akkor elérhető, hogy minden élőnek szabjon ki életet.

A SZABÓ ÉS A SÓFÁRFUVAS.

Egyszer élt Prágában egy rendőrfőnök, aki nagyon szigorú volt a zsidókhöz, csak egyetlen emberrel túrt meg mellett, aki a szabója volt. Minden nap ott volt nála, szabad ki és bejárása volt ugyanannyira, hogy végül meg is gazdagodott, hiszen valamennyi kérést általa terjesztettek a szigorú rendőrfőnök elé. Amikor gazdag lett, „koved” is kellett neki. Amikor Elul napjai elérkeztek és megkezdődött a sófárúvás, a szabót elfogta a vágy, hogy Roshasonohkor ő fufja a sófárt. Tudta, hogy ha a hitközséget kéri, nem egyeznek bele. Erre elment a rendőrfőnökhöz és az ráparancsolt a hitközségre, hogy a Altneuschulban a szabó fufja a Roshasonohkor a sófárt. Nagy megdöbbenést keltett ez a hívek között, elvégre egyszerű „amhoorec” volt az illető. Felmentek a rendőrfőnökhöz és kérték, hogy mivel a Jom Kippur nagyobb ünnep, ők azt szeretnék, ha akkor fufja a szabó. A rendőrfőnök beleegyezett. De a szabó kétségbeesett. Felszaladt a rendőrfőnökhöz és elmondta, hogy míg újév napján 100 hangot kell fufni, addig Kippur napján csak egy tekiut lehet.

— Te balga, — nevetett a rendőrfőnök — ha egyszer a kezében van a sófár, ki tilthatja meg neked, hogy annyit fufjál, amennyit akarsz.

A „RMO” FELELETE.

Amikor Rabbí Mose Isserles, a Sulcham Aruch kiegészítője, mint jesiva ifju, egyszer nagyünnepkor hazament Lublinból Krakkóba, földijei azzal tisztelték meg, hogy ő énekelje el az „Adon Olam” kezdetű himnuszt, mert ez volt akkoriban a legnagyobb ünnepi megünnepelés. Ezt ezekkel a szavakkal jelentették be: „Krakkó szent kehilája megtisztelt a lublini bocher Moset, az Adon Olammal (Világ Ura—Adon Olam) mire a fiatal Rmo rögtönözve így szólt:

— Bárcsak az Adon Olam (Világ Ura) tisztelt meg engem egyszer Krakkó szent kehilájával. Kívánsága teljesült, mert a Világ Ura segítségével később valóban Krakkó főrabijává lett.

TI NEVELTÉTEK OKET...

Az orosz forradalom idején történt, hogy elfogtak negyven zsidó ifjút Vlnában. A kerületi kormányzó másnap magához hívatta a hitközség vezetőit és rájuk írmédt:

— Még csak az hiányzott, hogy nihilistákat neveljetelek.

— Kormányzó ur, — felelte a rabbi, — ezeket a csemetéket nem mi neveltük, hanem Önök. Amint mi neveltük őket, chéderekben, jesivákban, bibliákban és Talmudra, nem volt közöttük nihilista. De mióta Önök kezdték nevelni gyermekeinket, az Önök iskoláiban, azóta térnek le a jó útról, eretnecsétegytanulnak és nihilisták lesznek.